Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 125 (17248) | 1986 оной майн 30, пятница | Сэн 3 мүн.

...ЛАЙ ҮҮЛТЭР ...ЙЖАРУУЛХА

...ор хүн зониие хангаха асуудалые шиидхэхын ...алай продукци үйлэдбэрилгые жэлhээ жэлдэ ехэ ...э хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй нангин уялга ... XXVII съезд дээрэ баталагдаhан «1986—1990 ...он 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономиче...льна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» соо эдеэ хоо... болон hүнэй промышленностиин hалбаринууд...иинь хэмжээнэй ургалтые 18—20 процентээр ехэ ...хараалагдана. Энээниие бэелүүлхын тула хүдөө ...байгаа бүхы нөөсэнүүдые элсүүлгэ тон ехэ уд... Тэдэнэй нэгэниинь гэхэдэ, малай үүлтэр hайжа...о.

...онно-үүлтэр hайжаруулгын хүдэлмэриин хэмжээ ...шухала. Үүлтэртэ малай ажахынуудые олошо...ин үүлтэрэй адууhа малые hайнаар хэрэглэхэ, ...ноор абаха, — гэжэ СССР-эй Эдеэ хоолой прог...заагдана.

...нүүдтэ манай республикын колхоз, совхозуудта, ...нүүдтэ болон кооперативуудта малай үүлтэр ...талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулагдана. Мя...й мал үсхэбэрилдэг тусхай ажахынууд, фермэ...олгогдоо. Голштино-фризскэ, монбельярд үүлтэ...ай үрээр эхэ малые искусственна аргаар үрэ...hаали дээшэлүүлхэ арга боломжо олгохо талаар ...буулагдажа эхилэнхэй. Забайкалиин нарин ноохо...буряад түхэлэй хонидые олоор үсхэбэрилдэг ...ной Борьёогой, Хэжэнгын районой Загаhатын, Хо...й Үдын совхозуудай, Сэлэнгын районой Карл ...эмжэтэ, Бэшүүрэй районой «Победа», Зэдын рай...унизм» колхозуудай, Сэлэнгын районой Сэлэнгын, ...йоной Чисаанын совхозуудай үүлтэртэ фермэнүү...эүүд жэлhээ жэлдэ hайн үрэ дүнгүүдые туйлана. ...йоной «Пригородный» совхозой Сотниковой hү... малай үүлтэр hайжаруулгада анхарал ехээр хан... Үнеэн бүхэнэй үүлтэр тодорхойлогдожо, тусхай ...гдэнэ. Үүлтэртэ малай харууhалга hайжараа. ...йлэдбэрилэгдэдэг продукциин хэмжээн дээшэл...лтэрэй мал олоор худалдагдадаг болоо. Нё...бликада үнгэргэгдэhэн аукцион-харалгын үедэ энэ ... буруу буха, 51 эмэ хашараг бусад ажахынуудта ..., 80 гаран мянган түхэригэй олзо оруулагдаа

...ита малай үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэридэ ...нууд үшөөл ушарhаар. Энэ хүдэлмэридэ бодо...ггүй дээрэhээл Баргажанай районой Уланай, ...нхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхо...ын районой Исэнгын, Нарhатын, Яруунын, ...йоной «50 лет Октября», Хэжэнгын, Ушхайтын ...болон бусад ажахынуудта үнгэрhэн жэлдэ үнеэн ...идоол 971—1283 килограмм hүн hаагдаа. Түн...й «Сибиряк» колхозой Түнхэнэй, Хяагтын рай...а» колхозой Ивановкын, Прибайкалиин районо...калец» колхозой Комын үүлтэртэ фермэнүүдэй ...тус ажахынуудай юрын hү hаалиин фермэнүү...эшэлхээ болишонхой. Зарим районуудай ажа...лтэртэ малай тоо бүридхэл нарин нягтаар хэг...ень тусгаар харууhанда табигданагүй. Жэшээнь, ...йоной Тулдуунай совхозойхид үнгэрhэн жэлдэ ...үлтэрэй 50 эмэ хашарагуудые худалдажа абаад, ...а миил ниилүүлжэрхиhэн байха юм. Иимэшүү ...ар-Шэбэрэй районой «Забайкалец», Сэлэнгын ...ровэй нэрэмжэтэ совхозуудта, Загарайн районо...уудта үзэгдэнэ. Эндэ асаргадаhан Алтайн үүл...ой алишье отара дээрэ харууhалагдажа, ямар ...эжэ байhыень тодоруулхань хүшэр. Мүнөө үедэ ...й мал үсхэбэрилгэ жэлhээ жэлдэ үргэдхэгдэхэ ...рин зарим ажахынуудта искусственна аргаар ...эхэ пунктнууд муугаар түхеэрэгдэнэ, асаргадаhан ...хэрэгээр хадагалагдана. Тиимэhээ искусственна ...үүлгын технологи бүдүүлигээр хазагайруулаг... Энээнhээ боложо, эхэ мал hубайрна, продук...р абтажа, малай үүлтэршье hайжаруулха хэрэг ...ана ха юм. Иимэ байдалтай мүнөө үедэ эбсэ...

...элем-нэгэдэлэй, РАПО-гой мэргэжэлтэдтэ, хү...эдтэ малай үүлтэрые эрид hайжаруулха талаар ...э партийна, совет, ажахын органуудай зүгhөө ... колхоз, совхоз бүхэндэ таарамжатай хэмжээ...агдаха зэргэтэй. hүрэг шэнэлхээр үсхэбэрилэг... малда илангаяа анхарал ехээр хандуулагдаха ...иин ажалда эмэ түлгэнүүдые hайнаар түлжүүлхэ, ...ь 35—40 килограммhаа доошо бэшэ шэгнүүр...онь үрэжүүлээд, үсхэбэрилгэдэ табидаг болохо ...эхын тула эхэhээ гараhан түрүүшын үдэрhөөнь ... хурьгадые нарин нягтаар түлжүүлхэ, тэдэниие ...рнь илгаад, hайжаруулагдаhан бэлшээридэ ...эд рационоор эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Байгша ондо ...ган толгой түлгэнүүдые үрэжүүлхэ зорилго ... хонишодой, мэргэжэлтэдэй урда табигдана. ...шарагууд 16—17 hарын туршада hайнаар түл... 320—350 килограмм шэгнүүртэйгээр үрэжүү...той. Энэ талаар Мухар-Шэбэрэй районой «Эр...ой малшадай дүй дүршэл hайшаамаар. Эндэ ...элгэдэ ашаг шэмэ ехээр үгэдэг лэ гунжад шэ...ар юм.

...дые, гунжадые искусственна аргаар үрэжүүлхын ...иин фермэ, эхэ хонидой отара бүхэндэ түхеэрэлгэ ...нүүд хүдэлгэгдэхэ зэргэтэй. Илангаяа мүнөө ...нда гаргагдаhан үедэ энэ хэрэгтэ анхарал ехээр ...а ушартай.

...эндэ бэлэдхэл hайнтай техник-үрэжүүлэгшэдые, ...ай тоо бүридхэгшэдые шэлэжэ табиха гээшэ ...лбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй зайлашагүй уялга ...совхоз бүхэндэ техник-үрэжүүлэгшэдтэ түлэгдэ...лhыень зүбөөр тодорхойлхо, тэдэниие моральна ...иальна талаар урмашуулха гуримуудые баталха ...эхэ хонидые харууhалдаг бригадын гэшүүд өөhэ...искусственна аргаар үрэжүүлхэдээл hайн үрэ ...үйладагын мэдээжэ.

...артийна, профсоюзай, комсомолой комитедүүд, ...шэд, мэргэжэлтэд, мүн РАПО-гой, малай үүлтэр ... гүрэнэй республиканска нэгэдэлэй хүтэлбэри...эжэлтэд техник-үрэжүүлэгшэдые саг үргэлжэ hүр...й дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүл...л шадабариинь дээшэлүүлхын тула конкурснуу...жэ байха уялгатай.

...онуудта үнгэрэгшэ табан жэлтэй сасуулбал, жэ...ргын хэмжээгээр мяха үйлэдбэрилгэ 11 процен...4 процентээр дээшэлүүлхээр хараалагдана.

...лонуудые бэелүүлхын тула малай үүлтэр hайжа...элмэри үндэр хэмжээндэ табигдажа, республикы...а гүрэндөө хүдөө ажахын продукци ехээр худал...й болохо.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ ажалай үдэр

ҮҮСХЭЛНҮҮД МҮНДЭЛНЭ

Түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидэhэн «Теплоприбор» заводто эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлдэг бригада, хүдэлмэришэд олон юм. Тэдэнэр шэнэ үүсхэл гаргажа, предприяти доторoo дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ эхи табидаг заншалтай.

Механическа цехэй түрүү хүдэлмэришэн К. И. Матвеевэй хүтэлбэрилдэг токарьнуудай бригада үнгэрэгшэ табан жэлэй даабариие 4,5 жэлэй турша соо сүм бэелүүлхэ гэhэн уялга абажа, болзорhоонь урид дүүргэжэ амжаа hэн. Тус бригадын гэшүүд арга боломжонуудаа тоолоожо үзөөд, байгша табан жэлэй даабариие 4 жэлэй туршада дүүргэхэ зорилготой ажаллана. Тэдэнэрэй гаргаhан дэмбэрэлтэ үүсхэлые заводой 15 бригада, 175 хүдэлмэришэд дэмжэжэ, дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаа.

Энэ үүсхэлыень түрүүлэн дэмжэhэн тус цехэй дүй дүршэл ехэтэй хүдэлмэришэн Николай Содномович Цыреновэй ударидадаг үрэмдэгшэдэй коллектив заводой бригадануудай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Үйлэдбэрилдэг продукциин шанар нарижуулан hайжаруулха хэрэгтэ тэдэнэр ехэ анхарал хандуулдаг. Энэ түрүү бригадын залуу хүдэлмэришэн Баяр Джамбулов «Залуу хүдэлмэришэн бүхэндэ шанарай хубиин тэмдэг» гэhэн hайн hайхан үүсхэл гаргаа. Заводой олонхи залуу хүдэлмэришэд тэрэнэй үүсхэл дэмжэжэ, хүндэтэ тэмдэгтэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ.

А. ДАШИДОНДОКОВ.

ЗУУТАД ТОДОРОО

Хориин районой ажахынуудта 52530 эхэ хонин тоологдоно. Мүнөө тэдэнэйнь 45,8 мянган толгойнь хурьгалаа гэхэ гү, али hүүлэй мэдээгээр 44 мянган хурьган түлжүүлэгдэжэ байна. Тиин зуун эхэ хонин бүриhөө 82 хурьган абтаба. РАПО-гой мэргэжэлтэдэй мэдүүлhэнэй ёhоор аяар 4795 эхэ хонин hубайршоо. Жэшээнь, Анаагай совхоздо 1366 толгой, Хүлэй совхоздо 935 толгой хонин энэ жэлдэ хурьга асараагүй.

Дээдэ-Тайлсын совхозой эхэ хонид бултандаа хурьгалhан байха юм. Энэ ажахын, мүн Хасууртайн совхоздо абтаhан хурьгадынь нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна.

Мүнөөдэрэй байдалаар районой дотор хонишодой 14 бригада зуутанай зэргэдэ гараа. Эдэнэрэй дундаhаа Үдын совхозой ахалагша хонишон, КПСС-эй XXVII съездын делегат Г. М. Бимбаев зуун эхэ хонин бүриhөө 110 хурьга, Хүрбын совхозhоо Ф. М. Загидулина — 107, энэл ажахыhаа К. А. Дыренов — 105, «Георгиевский» совхозhоо Г. Г. Дондоков — 104, Хасууртайн совхозhоо М. С. Калашников — 102, Хориин совхозhоо Н. Б. Ринчинов — 101 хурьга абаад, бүрин бүтэноор түлжүүлжэ байнхай.

Д. ДАРМАЕВ.

ЖОЛООШОДОЙ ЗОРИГЖОЛ

«Бурятавтотранс» нэгэдэлэй ашаанай автотранспортна 2-дохи предприятиин коллектив ашаа зөөхэ талаар үнгэрhэн 4 hарын түсэб 101,5, ашаанай эрьесын талаар түсэбөө 102,9 процент дүүргэhэн байна.

Предприятиин түрүү жолоошон В. Г. Глазунов «Түсэбтэ табан жэлые — 4 жэл соо» гэhэн үүсхэл гаргаад хүдэлжэ байнхай. Энэ үүсхэлыень дүршэл ехэтэй, үнинэй жолоошод халуунаар дэмжээ. Хамтын подрядай гуримаар хүдэлжэ байhан 3 бригада, онсолбол А. П. Малютинай, И. И. Медведевэй, В. В. Жуковай бригаданууд үрэ бүтээсэтэ ажалаараа шалгарна. Саашадаа бригадна подряд дэлгэрүүлхын тула эдэнэр ёhотой үльгэр жэшээ харуулна.

Үнгэрhэн 4 hарын уялга, даабаринуудые саг соонь бэелүүлhэн 203 жолоошод соохоо нэн түрүүлэн В. Г. Глазуновые, К. М. Варфоломеевые, Д. Г. Забайдулиниие, Г. Г. Нигмедзяновые, А. А. Логиновые, Л. М. Седуновые нэрлэмээр юм. Ажалай жолоо шангаар адхаhан жолоошод хахад жэлэй түсэб болзорhоо холо урид бэелүүлхээр шиидэнхэй.

А. СВЕРДЛИК.

УЯЛГАЯА ҮЛҮҮЛЭЭ

Түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлhээ эхилжэ, эрхим амжалта туйлахын түлөө ажалай тэмсэлдэ оролсоhон Кабанскын районой Байгалай ОПХ-гай Закалтусай hаалиин фермын тугалшад hара бүхэндэ шэнэ илалта туйлажа шалгарна. Тусхайлбал, эндэхи коллектив үнгэрhэн хоёр hарын туршада тугалнуудай шэгнүүрые бүхыдөө 70 центнерээр нэмээхэ уялгаа хоёр дахин үлүүлжэ, 140 центнертэ хүргөө.

Энэ амжалта туйлахын тула түрүү тугалшад Вера Галиулина, Ольга Черных, Любовь Мартынова, Тамара Шевелева, Екатерина Помазкина, Виктор, Татьяна Тюлькинтэн, Нина Ковалева, Мария Маковеева гэгшэд абтаhан тугал бүхэнөө hайнаар харууhалжа, шэгнүүрыень хоногой 900 граммаар нэмээhэн байна.

Манай корр.

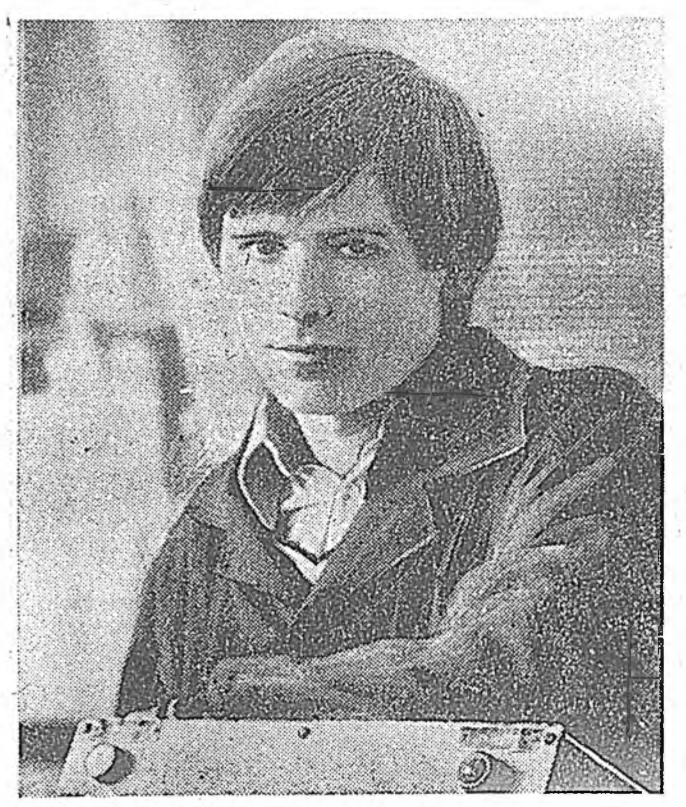

Манай штатнабэшэ фотокорреспондент В. Плутын буулгаhан энэ зураг дээрэ Буряадай мебель-модо болбосоруулдаг комбинадай комсомол-залуушуулай бригадые хүтэлбэрилэгшэ Владимир Кравцовые харанат. Оролдосотой бэрхэ энэ хүн Октябрьска райсоведэй депутадаар hунгагданхай. Тэрэнэй бригадынхид модо хатаан эсхэхэ ажал хэхэ зуураа, түсэбтэ даабаряа хододоо үлүүлнэ.

ТУhАЛАМЖЫН ЖАСАДА

Захааминай районой предприяти болон совхозуудай ажалшадай дунда Чернобыльскын АЭС-эй хүдэлмэришэдтэ туhаламжа үзүүлхэ гэhэн үүсхэл үдэр бүри далижажа байнхай. Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай комсомолшууд болон залуушуул нэгэ үдэр хүдэлжэ олоhон мүнгэеэ тус АЭС-эй хүдэлмэришэдтэ эльгээхэ гэhэн үүсхэл гаргаад, республикын комсомолшууд болон залуушуулые дэмжэхыень уряалhан байгаа.

Мүнөө заха холын Захааминай нютаг нугануудта СССР-эй Гүрэнэй банкын 904-дэхи счёт мэдээжэ болонхой. Бусадhаа түрүүлэн 100 түхэриг мүнгэ Закаменск хотодо ажаhуудаг А. М. Грылевтон оруулба.

Мүн Зэдын комбинадай управлениин алба хаагшад, мэргэжэлтэд аюулда ороhон Чернобыльскын АЭС-эй коллективтэ туhаламжа болгон нэгэ үдэрэйнгөө салин ябуулха гэhэн шиидхэбэри хамтын суглаан дээрэ баталба. Тус комбинадhаа мянга гаран түхэриг эльгээгдэхэ юм.

Ш. БАКШЕЕВ.

* * *

Кабанскын районой Каменск hууринай кондитерскэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг эдеэ хоолой конторын хүдэлмэрилэгшэдэй нээмэл партийна суглаан боложо, аюулда ороhон Чернобыльскын АЭС-эй коллективтэ туhаламжа болгожо, мүнгэ эльгээхэ гэhэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар баталагдан абтаа. Суглаан дээрэ үгэ хэлэhэн бухгалтер Р. В. Черняк туhаламжын жасада нэгэ үдэрэйнгөө салин хүлhэ эльгээхэ тухай дурадхал оруулба. Суглаанда хабаадаhан 170 хүдэлмэрилэгшэд энэ үүсхэлыень hайшаан дэмжэжэ байhанаа мэдүүлээ. Тэдэнэй үүсхэлээр Каменск hууринай предприяти, эмхи зургаануудай коллективүүд туhаламжын жасада мүнгэ суглуулжа эхилбэ.

С. ВЯТКИН.

...АН ЗОХЁОЛ ТУХАЙ ...Э ХӨӨРЭЛДӨӨН

...икын хубисхал ба буряад литературын темээр «Литературная Россия» ...аhан «түхэреэн стол» Улаан-Үдэ... гэгээрэлэй байшан соо үсэгэл... эхилбэ. Долоон хоног соо нэ... энэ газетын редакторай нэ... А. Г. Егорунин хуряангы үгэ ...даhан зүблөө нээбэ.

...комой секретарь К. К. Шомсев ... хэлэжэ, «түхэреэн столой» хү...жалта хүсэhэн байна.

Уран зохёолшодой холбооной ...эшүүн, мэдээжэ совет шүүмжэ... Түрков табигдаhан асуудалаар ...лидхэл хээ.

...й эрдэмэй доктор, мэдээжэ со...шэ В. А. Сурганов, мэдээжэ со... публицист И. Е. Филоненко, Уран зохёолшодой холбооной секретарь, Буряадай АССР-эй Түрүүлэгшэ Н. Г. Дамдинов, хэлэ, ...эмэй доктор, профессор, шүүм... Найдаков, уран зохёолшо К. М. ... бэшэгэй эрдэмэй доктор, «Хүн...эг» орденто БГПИ-гэй профес...Шамаганов, поэт А. Г. Румянцев, ...эрдэмэй доктор Е. В. Баранникова, хэлэ, бэшэгэй эрдэмтэ К. Г. Полонных, уран зохёолшо В. Г. Митыпов гэгшэд элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадажа, буряад литературын хүгжэлтын онсо шэнжэнүүд тухай, дутуу дунданууд тухай тон лэ нүхэд ёhoop hанамжануудаа андалдаhан байна.

КПСС-эй обкомой соёлой таhагые даагша, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат Л. Ч. Нимаева «түхэреэн столой» хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

Мүнөөдэр «түхэреэн стол» хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ юм.

* * *

Москваhаа ерэhэн айлшад хоёр бүлэг боложо хубааравд, урда үдэрнүүдтэнь Сэлэнгын, Баргажанай районуудаар ябажа, тэндэхи колхоз, совхозуудай ажалшадтай, малшадтай, промышленна предприятиин, леспромхозой хүдэлмэришэдтэй уулзалгануудые үнгэргөө.

Үсэгэлдэр үдэшэ тэдэнэр Улаан-Үдын томо предприятинуудта айлшалаа, хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаа.

Харин мүнөө үдэшэ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ БГПИ-гэй шэнэ байшангай актова зал соо уран зохёолой ехэ үдэшэ болохоор хараалагданхай.

hАРААР УРИД

Оньhожоруулагдамал 135-дахи колоннын хүдэлмэришэд БАМ-ай барилгада тон эдэбхитэйгээр хабаададсажа, олон миллион түхэригэй барилга хээ, хэнэшье.

Байгша оной түрүүшын кварталай даабариие 105 процент дүүргэжэ, ажалай бүтээсые 2,8 процентээр дээшэлүүлээ. Ажалай журам хазагайруулдаг хүнүүд эндэ үгы болонхой. КПСС-эй Северобайкальскын горком тус коллективэй хүдэлмэриие үндэрөөр сэгнэжэ, дамжуулгын Улаан туг барюулаа бэлэй.

Туйлаhан амжалтануудаа улам арьбадхаха гэhэн зорилготойгоор ажаллаhан дээрэhээ оньhожоруулагдамал 135-дахи колоннын коллектив дүрбэн hарынгаа даабариhаа гадуур 115 мянган түхэригэй барилга хэжэ, «ЗапБАМстроймеханизация» трестын хүдэлмэришэдэй дундаhаа шалгаржа, Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба. Энэ түрүү коллектив байгша оной даабари болзорhоонь hараар урид дүүргэхээр шиидэнхэй.

А. КРИВОЙ,
хүдөө бэшэгшэ.
Хойто-Байгалай район.

ШЭНЭ ТАСС hОНИН

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ҮРГЭЛЖЭЛhӨӨР

М. С. Горбачев Араб Социалис hэргээлгын партиин (ПАСВ) хүтэлбэриин гэшүүн, Сириин Араб Республикын Вице-Президент А. Х. Хаддамтай майн 28-да Кремль соо уулзаба.

Совет-сириин хани харилсаанай амжалтатайгаар хүгжөөгдэжэ байhанда сэдьхэлээ ханажа байhанаа мэдүүлбэд.

Араб арадуудай үндэhэн аша туhын, бэеэ дааhан байдалай ашаар американ-израилиин сценарияр Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые шиидхэжэ болохогүй гэhэн Сириин хүтэлбэрилэгшэдэй залан сэхэ, бата хараа шэглэлые дэмжэжэ байhанаа М. С. Горбачев элирхэйлээ. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые үнэн зүбөөр гуримшуулан шиидхэхын түлөө, өөhэдөө өөhэдыгөө тодорхойлхо, өөhэдын гүрэниие байгуулха палестин арадай эрхэнүүдые хангахын түлөө тэмсэлдэ Сириин ба түрүү үзэлтэй бусад хүсэнүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудтай Советскэ Союзай хэлбэришэгүйгөөр hаналаа нэгэдэжэ, шууд сэхээр дэмжэжэ байhыень тэрэ баталба.

Мүнөө үедэ Сиридэ хабаатай асуудалнуудта уулзалгын үедэ гол анхарал хандуулагдаhан байгаа. Уласхоорондын арсалдаата бүхы асуудалнуудые политическэ аргаар шиидхэлгэдэ оронуудайнгаа хүсэжэ байhыень М. С. Горбачев, А. Х. Хаддам баталба.

* * *

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. А. Громыко болон А. Х. Хаддамай хоорондо хөөрэлдөөнүүд Кремль соо боложо. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. А. Шеварднадзе, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй оборонын министр С. Л. Соколов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. Ф. Добрынин хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадалсаа.

Дэлхэй дээрэхи оршон байдалые зүбшэн хэлсэхэдээ, США түрүүтэй империализмын эгээл ээрхэг түримхэй бүлэгөөрхидэй харюусалгагүй хараа шэглэлhээ уламжалан, уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй болоhондо hанаагаа зобожо байhанаа хоёр тала мэдүүлбэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи, Дунда далайн оршондохи байдал асуудалнуудта хөөрэлдөөнү... тэ хабаадагшад онсо анхарал хандуулhан байгаа. Эндэ ... хёолдоhон орёо түгшүүрилт... оршон байдалай түлөө СШ... болон Израиль гүйсэд харк... саха ёhотой гэжэ тэдэнэр м... дүүлбэ. Арабуудта сэрэгэй-п...литическэ зонхилолго баад... хые, баhамжалан доромжолh... нюуса үгэсэонүүдтэ тэдэнии... хабаадуулхые, араб-израилии... хёмороо зүришэлдөөе үнэн зүбөөр гуримшуулан шиидхэлгые буруу hүргэхөөр эдэ гүрэнүүд оролдоно.

Совет-сириин хани харилсаанай ямар байhан тухай, ерээдүйн хараа түсэбүүд тухай асуудалнуудые хоёр тала зүбшэн хэлсэхэдээ, хоёр оронoй хоорондохи олон янзын холбооe саашадаашье бэхижүүлхэ хүсэлэнтэй байhанаа элирхэйлэн баталаа.

* * *

А. Х. Хаддамай хүндэлэлдэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум сайлалга хэбэ.

Нүхэд ёhоной үнэн сэхэ оршон байдалда үнгэрhэн сайлалга дээрэ А. А. Громыко, А. Х. Хаддам үгэнүүдые хэлэhэн байгаа.

(ТАСС).

ХАНИ ЁhОНОЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. И. Рыжков болон Социалис Арадай Ливиин Араб Джамахириин революционно хүтэлбэриин гэшүүн А. С. Джеллудай хоорондо болоhон хөөрэлдөөнүүд майн 28-да Кремль соо дүүрэбэ.

Уласхоорондын шахардуу шанга байдалые улам түгшүүрилтэй болгохын, бэеэ даахан байдалтай гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахын тула империалис бүлэгөөрхидэй харата ябуулганууднаа уламжалан, бүмбэрсэг дэлхэйн элдэб районуудтахи байдалай орёо түгшүүрилтэй болоhондо hанаагаа зобожо байhанаа хоёр тала уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ мэдүүлээ. Советскэ Союзай гадаадын политическэ ехэ үүсхэлнүүдые Ливи дэмжэнэ гэжэ А. С. Джеллуд тэмдэглээ.

Хөөрэлдөөнүүд бүтэмжэтэй hайн, хани ёhоной оршон байдалда үнгэрбэ.

* * *

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй оборонын министр С. Л. Соколов А. С. Джеллудтахэ энэ үдэр уулзажа, хөөрэлдэhэн байгаа.

(ТАСС).

МНРП-гэй СЪЕЗД НЭЭГДЭБЭ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой Арадай-революционно партиин ээлжээтэ, XIX съезд майн 28-да эндэ хүдэлмэреэ эхилбэ. Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай 70 гаран делегаци, тэрэ тоодо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. И. Воротников түрүүтэй КПСС-эй делегаци тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана.

МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Ж. Батмунх съездэдэ ЦК-гай тоосоото элидхэл хэхэдээ, үнгэрhэн үе соохи ажал ябуулгынгаа дүнгүүдые согсолхо, ойрын жэлнүүдтэ бэелүүлэгдэхэ дотоодын болон гадаадын политикын хараа шэглэлые тодорхойлхо байнабди гэжэ тэмдэглээ. Совет коммунистнуудай дүй дүршэл бидэнэртэ зориг бадаруулма жэшээ болодог юм гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. XXVII съезд дээрээ совет обществын ба уласхоорондын байдалые хүгжөөлгын асуудалнуудта ленинскэ ёhoop, зоримгойгоор, зохёохы гуримаар КПСС-эй хандаhанай гэршэнэр болоhон байнабди. XXVII съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой хэhэн КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэл, КПСС-эй Программын шэнэ найруулга болон бусад политическэ документнүүд шэнэ түүхэтэ эрхэ байдалда марксизм-ленинизмые зохёохы ёhoop хүгжөөлгэдэ, баяжуулгада ехэ туhа нэмэри болоhон байгаа.

Хүн зониие олоорнь алаха хюдаха зорилготой буу зэбсэгүүдые үгы хэхэ, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха программые саашанхи жэлнүүдтэ залан сэхээр бэелүүлхэ гэhэн КПСС-эй, Совет гүрэнэй гадаадын политическэ ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдые тодорхойлhоороо КПСС-эй XXVII съезд айхабтар ехэ удха шанартай юм.

Агуу ехэ Советскэ Союзтай аха дүү ёhоной хани барисаагаа хүгжөөхэ гээшэ тон шухала удха шанартай гэжэ бидэ ходоо тоолодогбди гээд элидхэлшэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Хурдан түргэн хүгжэлтэ, үргэн ехэ хэмжээн, нэгэ нэгэндээ гүнзэгы сэдьхэлhээ этигэл найдал — эдэ бүгэдэ монгол-совет хани харилсаае элирхэйлэн гэршэлнэ.

Делегадууд болон айлшадта хани халуунаар угтагдажа, В. И. Воротников съезд дээрэ үгэ хэлэбэ. Манай партинууд, арадууд бата бэхи, үнэн зүрхэнэй хани барисаагаар холбогдонхой гэжэ тэрэ хэлэбэ. Ленин болон Сүхэ-Баатарай эхиинь табиhан, захиhан энэ хани барисаан манай хамтын тэмсэлдэ хүсэ шадал найдамтайгаар нэмээдэг, урдамнай табигдаhан зохёон байгуулхы зорилгонуудые шиидхэлгэдэ туhалдаг, социализм болон эб найрамдалай хэрэгтэ hайнаар алба хэдэг байха юм.

Аха дүү оронуудай ажал ябуулгануудые тааруулан табиха гээшэ манай зохёон байгуулхы түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэлгын шухала эрхэ нүхэсэл болоно. Ажабайдал харилсаа холбооe үргэдхэхэhөө гадна, тэрэниие тон шэнэ шатада гаргаха эрилтэ табина гэжэ бидэ, социалис хани харилсаанай талаар манай соратнигууд тоолодог байна.

Бата эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй оршон байдалда ажаллаха, дэлхэй дээрэ тохёолдуулагдажа байhан шэнэ дайе зайсуулан сараха арга совет арадта, манай ханинарта, союзнигуудта олгохо гээшэ КПСС-эй уласхоорондын ажал ябуулгын түбхын түрүүшын зорилго болоно.

Манай партинуудай Центральна Комитедүүдэй хоорондохи үнэн зүрхэнэй этигэл найдалаар нэбтэрүүлэгдэhэн КПСС-эй болон МНРП-гэй эбдэршэгүй бата политическэ холбоон манай харилсаанай шэглүүлхы хүсэн болоно. 1985 оной августда, байгша оной март hарада нүхэр М. С. Горбачевой нүхэр Ж. Батмунхтэй хэhэн уулзалгануудай дүнгүүд совет-монгол хани барисаае хэлбэришэгүйгөөр бэхижүүлхэ хараа шэглэлтэй байhые батаар гэршэлнэ. Ленинэй Эхэ ороной коммунистнууд, ажалшад, МНР-эй найдамтай ханинар, союзнигууд байгаа, мүнөөшье байhаар, саашадаашье байха юм гэжэ КПСС-эй делегациие толгойлогшо үгынгөө түгэсхэлдэ найдуулба.

ЗАМБУУЛИН РУУ ГАЗААШАА ГАРАБА

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). «Салют-7» — «Союз Т-15» — «Космос-1686» гэжэ замбуулинай комплексын ниидэлгын программын үндэhөөр космонавтнууд Леонид Кизим болон Владимир Соловьев майн 28-да замбуулин руу газаашаа гаража, 3 час 50 минута соо хүдэлhэн байгаа.

Замбуулинай дайдада томо ехэ түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые хабсаргалгын онол аргануудые зохёохо гээшэ тэдэнэй газаашаа гаралгын гол зорилго болобо. Эбхэгдээд, «Салют-7» гэжэ станцида абаашагдаhан шарнир-решеткотой фермые тэдэ хэрэглэhэн байгаа.

Нүхэд Кизим болон Соловьев Москвагай сагаар 9 час 43 минутада газаашаа гаража, хүдэлмэреэ эхилбэ.

Станциин дамжан оролгын таhалга соо космонавтнууд бэхилэлгын платформые тодхоhон, шарнир-решеткотой фермэ болон тэрэниие дэлгээхэ ба эбхэхэ түхеэрэлгэhээ бүридэhэн блогые тэрээн дээрэ хабсарhан байха юм. Түрүүлэн фермэ дэлгээгдээд, удаань эбхэгдэhэн байгаа. Энэ хүдэлмэриин үедэ экипаж телевизионно репортаж, фото-буулгабари хэбэ.

Телеметрическэ мэдээсэлнүүдые дамжуулха түхеэрэлгые тааруулан табиха талаар туршалгануудые үнгэргэхөөр хараалагдаhан шэнэ приборые космонавтнуудай тодхон табижа байhаниин эндэ харуулагдаа.

Замбуулин руу газааша гараад байха үедөө экипаж биополимернүүд болон элдэб хэрэгсэлнүүдэй матери... алнуудтай кассетэнүүдые за... далhан байна. Замбуулина дайдада hолирой бодосууды суглуулха талаар хараалаг... даhан совет болон францу... мэргэжэлтэдэй зохёон бүтэ... hэн аппаратурые хүдэлгэбэ.

Станциин газаа талада хүдэлмэри хэхэдээ, экипаж хараалагдаhан графигай ёhoop тодо наринаар, найдамтайгаар ажалаа ябуулба.

Леонид Кизим болон Владимир Соловьевой бэенүүд hайн.

Космонавтнуудай амжалтатайгаар бэелүүлhэн өөрсэ шухаг туршалга Газар шадарай дайдада томо ехэ, орёо нарин түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые байгуулха үргэн арга боломжонуудые нээнэ.

XII ТАБАН ЖЭЛ: хүгжэлтын замаар

ЭРИД ХУБИЛАЛТЫН ЭХИН ДЭЭРЭ

Партиин ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев КПСС-эй XXVII съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэл хэхэдээ, «Хүдөөдэ социально-экономическа байдалые хубилгаха, улам бүри гүнзэгы ехэ эршэдхэлгын, продукци тогтууритай һайнаар үйлэдбэрилгын эрхэ байдал байгуулха гээшэ тэдэнэй гол зорилго болоно. Ажахы эрхилэлгын экономическа онол аргануудта, ажал ябуулгынгаа үрэ дүнгүүдэй түлөө колхоз, совхозуудай бэеэ даанги байлгые үргэдхэлгэдэ, тэдэнэй харюусалгыень дээшэлүүлгэдэ түшэглэхэ байнабди» гэжэ тэмдэглэһэн байха юм. Энэ зүб. Республикымнай хүдөөгэй ажалшад КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй абаһан «Ороной агропромышленна комплекс дотор ажахы эрхилэлгын экономическа арга хэрэгсэлнүүдые саашадань нарижуулан һайжаруулха тухай» тогтоолые һайшаан угтаһан байха юм. Энэ шухала документ хадаа хүн зониие эдеэ хоолой продуктнуудаар найдамтайгаар хангаха талаар партиин XXVII съезд дээрэ хараалагдаһан асари ехэ зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэдэ гол үүргэ дүүргэхэ болоно.

Манай республикын агропромышленна комплекс эмхидхэлэйнгээ шэнэ хубилалтын һүүлээр горитойхон ехэ зорилгонуудые харааланхай. Бүхыдөө 500 гаран колхоз, совхозуудһаа, хүдөө ажахые хангаха предприятинуудһаа, бүйлуулан шанаржуулха промышленностиин, барилгын болон бусад эмхинүүдэй бүридхэлдэ комплексдо 137,8 мянган хүдэлмэришэд, колхозникууд ажаллана. Бүхыдөө 1,5 миллиард түхэригэй гол фондтой комплексэй 700 гаран мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ ёһотой юм.

Шэнээр эмхидхэгдэһэн агропромдо ажахы эрхилхэ таарамжатай онол арга хэрэгтэй. Ушарынь хадаа урданаймнай дүй дүршэл гэхэ гү, али агропромышленна комплексын колхоз, совхозуудай, бусад предприяти, эмхинүүдэй эрхим дүн түйлажа, хүдөө нютагуудай байдалые, шэг шарайе эрид хубилган һайжаруулгые гүйсэд хангана гүй. Урдандаа нормативна аргаар түсэблэхэ гурим, ажахын тоосоон, ажалай эмхидхэл болон түлбэриин аша үрэтэй онол арганууд үргэнөөр хэрэглэгдэдэггүй байгаа. Тиимэһээ мүнөө түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримуудые үргэнөөр нэбтэрүүлжэ, колхоз, совхозуудай, агропромышленна комплексын бусад предприяти, эмхинүүдэй эрхые үргэдхэжэ, ажалша коллективүүдэй, хүтэлбэрилгын бүхы звенонуудай харюусалгые дээшэлүүлхэһээ гадна эрхим дүн харуулхын тула эрдэм-техникын түйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэхэ байһамнай элитэ.

Аграрна сектортэ ажахы эрхилэлгые нарижуулан һайжаруулха гэшэ АПК-гай үйлэдбэриин бүхы подразделенинүүдые, колхоз, совхозуудые гаргашаяа өөһэдөө харюулхаар ажахын тоосооной харилсаае бэхижүүлжэ, улам хүгжөөхэ гэһэн удхатай юм.

Мүнөө үедэ республика доторнай үйлэдбэриин подразделенинүүдтэ ажахын тоосоо нэбтэрүүлжэ, ажалыень хамтын подрядай гуримаар эмхидхэжэ, гаргашыень чек хэрэглэжэ бүридхэхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдана. Жэшээлбэл, 1985 ондо республикадамнай ургаса ургуулагшадай дундаһаа 87 процентынь, малшадай 93 процентынь ажахы доторой тоосоогоор ажаллаа. Хахалагдаагүй бүхы газарай 83,3 процентынь, бүхы үнеэдэй—19,2, бурүү, хашарагуудай—20,6, хонидой 86 процентынь хамтын подрядай гуримаар ажалладаг эдэ звено, бригаданууд даалгагданхай байгаа юм. Хэрбээ тоосооной саарһан дээрэхи дүнгүүдэй ёһоор колхоз, совхозуудта ажахын тоосоо болон хамтын подряд нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри яһала урагшатайгаар ябуулагданхай гэжэ харагдабашье, үнэн дээрээ республикымнай ажахынуудта ажахын тоосоо, хамтын подрядай гурим нэбтэрүүлхэ хүдэлмэридэ ёһо тэдысэ хандаһан байна. Илангаяа Зэдын, Яруунын, Загарайн, Хэжэнгын агропромышленна нэгэдэлнүүдэй ажахынуудта энэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдаа.

Олонхи ушарта хамтын подрядай гурим тухай механизатор, малшадтай хөөрэлдэжэ, һанамжа, дурадхалыень хараада абангүй үйлэдбэриин подразделенинүүдтэ нэбтэрүүлэгдэнэ. Бригада, звенонуудтай хоёр талын хэлсээ баталхадаа тэдэнэй хэмжээе хараада абанагүй. Мүн дүнгүүдые олон янзаар сэгнэжэ, ажалай түлөөһэндэ орёо нарин гурим хэрэглэхэдэ, шэнэ аргада ехэхэн хохидол ушаруулна. Гаргашаяа чек хэрэглэжэ бүридхэхэ гэшэ хамтын подрядай, ажахын тоосооной таһаршагүй хубинь мүн. Теэд энэ арга тон удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ.

Ажахын тоосоо болон хамтын подрядай гуримые бодомжотойгоор, харюусалгатайгаар нэбтэрүүлһэн колхоз, совхозуудта, үйлэдбэриин подразделенинүүдтэ хэзээдэшье эрхим дүнгүүд түйлагдажа, экономическа ашаг үрэнь эрид дээшэлнэ. Жэшээлбэл, Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо хамтын подрядай, ажахын тоосооной нэбтэрүүлэгдэхэһээ хойшо нёдондо ороһото ургамалнуудай ургаса урзанданайхиһаа 2,6 дахин дээшэлжэ, гектарай 18,2 центнер тарян хуряагдаа. Тэрэ тоодо шэнисын үргэсэ гектарһаа 25 центнер болоһон байна. Энэ хугасаа бүхы үнеэдэй бүриһөө 2111 килограмм һүн һаагдаа. Колхоз газар таряаланай болон мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ талаар гол даабаринуудаа сүм дүүргэжэ, ороһо таряанай өөрынь үнэ сэнгые 42,2 процентээр, һү—1,7 процентээр доошолуулһан байна. Тэрэшэлэн үйлэдбэрилэгдэһэн таряанай центнер бүхэнэй ажалай гаргаша 49,1 процентээр, һүн—5,1 процентээр, малай шэгнүүрэй центнер бүхэнэй ажалай гаргаша 43,8 процентээр хороогдоһон байха юм. Тиигэжэ продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө эсэсэй дүнгөөр үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө тус колхоздо 12,0 мянган түхэриг, сэхэ гаргашаяа алмаһанай түлөө 19.0 мянган түхэриг нэмэжэ түлэгдөө.

1985 ондо дурсагдагша ажахыда 2165 мянган түхэригэй гэхэ гү, али урзанданайхиһаа 1,8 дахин ехэ продукци үйлэдбэрилэгдэжэ, ажалай бүтээсэ 1,7 дахин дээшэлээ. Мүн энэ үедэ ашаг үрэ 25 процент хүрэтэр ургажа, 606 мянган түхэригэй олзо абтаа.

Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой Заганай-Адагай һаалиин фермын коллектив ажахын тоосооной үндэһэ һуури дээрэ ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэһэнэй ашаар жэл бүхэндэ горитойхон амжалта түйлана. Жэшээлбэл, байгша оной нэгэдэхи кварталда үнеэн бүриһөө 868 килограмм һү һаагаа гэхэ гү, али үнеэдэйнгээ һү шэмые нёдондоной энэ үеынхиһөө 22 килограммаар дээшэлүүлжэ, сэхэ гаргашаяа 4,8 мянган түхэригөөр алмажа, ажалайнгаа бүтээсые 3,5 процентээр дээшэлүүлһэн байна.

Ажахын тоосоо саашадань нарижуулан һайжаруулха, гүнзэгырүүлхын тула колхоз, совхозуудта хүтэлбэрилгын цеховэй онол арга нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Энээнэй бэелүүлэгдэхэдэ, ажахын тоосооной эхин подразделениин хүтэлбэрилэгшэ улам томоодхогдожо, мүнөө үеын техникэ, түрүү технологи аша үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, ехэ продукци бага гаргашатайгаар үйлэдбэрилдэг болохо байна.

Ажахы эрхилэлгын шэнэ экономическа арга хэрэгсэлнүүдтэхи ажахынуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдэй ажалай түлбэриие эсэсэй дүнгөөр түлэхэ гурим хараалагдана. Республикадамнай эхинһээ эсэс хүрэтэр ажаллахаар хамтын подрядай гурим нэбтэрүүлжэ, эрхим дүн түйлаһан коллективүүд олон. Жэшээлбэл, Бэшүүрэй районой «Победа», Мухар-Шэбэрэй районой «Родина», Тарбагатайн районой Ленинэй нэрэмжэтэ, Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд салин түлбэреэ эсэсэй дүнгөөр абадаг байха юм.

Бэшүүрэй районой «Победа» колхоздо нёдондо мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилэгшэдтэ даалгагдаһан тушаалайнь салин хүлһэнэй 90 процентые урьһаар түлэдэг байгаа. Удаань колхозой эсэсэй дүнгөөр тэдэнэртэ бүхыдөө 11200 түхэриг нэмэжэ түлэгдөө гэхэ гү, али хүн бүхэн даалгагдаһан тушаалайнгаа салин хүлһэнэй гол хэмжээнһээ аяар 4089 түхэриг ехээр абаа. Колхоздо шэнэ арга нэбтэрүүлһэнэй ашаар горитойхон дүнгүүд түйлагдадаг болоо. Жэшээлбэл, 1985 ондо ажахыда продукци үйлэдбэрилгэнь урзанданайхиһаа 14 процентээр, ажалай бүтээсэ 19,6 процентээр дээшэлээ. Эндэ олзонь 2,2 дахин нэмэжэ, ашаг олзонь 23,7 процент болоһон байна. Нёдондо гаргашалагдаһан түхэриг бүхэндэ 1 түхэриг 43 мүнгэнэй продукци үйлэдбэрилэгдөө.

Республикымнай агропромкомитедэй коллеги эдэ ажахынуудай дүй дүршэлые хараада абажа, байгша оной түрүүшын хахадһаа район бүхэнэй базова ажахынуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдэй салин түлбэриие шэнэ гуримда оруулха тухай хэбэри март һарада абаа. Саашадаа хоёр жэлэй туршада колхоз, совхозуудай, РАПО болон агропромой бүхы мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдэй салин түлбэриин гурим сүм хубилгагдажа дүүрэхэ байна.

Ажахынуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдые зүбөөр шэлэн оложо табиха, хүмүүжүүлхэ гэшэ ехэ удха шанартай. Һүүлэй үедэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы тушаалда ажаллаха хүнүүдые һурган бэлдэхэ хүдэлмэри хангалтагүй ябуулагдана. Жэшээлбэл, 1981—1985 онуудта Буряадай хүдөө ажахын институдай мэргэжэл дээшэлүүлхэ факультедтэ оройдоол 63 хүн һуража гараа. Энэ хугасаа соо колхозой правлениин 80 түрүүлэгшэ, совхозой директор мэргэжэлээ дээшэлүүлээ.

Мүнөө үедэ хүн бүхэнэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлжэ, ажалай бүтээсэ болон үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэ хангаха гэшэ онсо шухалада тоологдоно. Тиимэһээ ойрын сагта агропромой бүхы звенонуудта бүгэдэ ниитын экономическа һуралсал эмхидхэгдэхээр бэлэдхэл хэгдэжэ, тодорхой хэмжээнүүд зохёогдожо байнхай.

Республикымнай Агропромышленна комитет гурим, журам бэхижүүлжэ, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлһээ эрхим амжалта түйлахаар шэнэ экономическа арга хэрэгсэлнүүдэй арга боломжонуудые таарамжатай һайнаар хэрэглэхын түлөө бүхы гол хүсэеэ элсүүлнэ. Тодорхойлбол, хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилжэ, хүн зониие эдеэ хоолой шухала продуктнуудаар хүсэдөөр хангадаг болохын тула эрид хубилалта хэхэ байһанаа һайн мэдэрнэбди.

Н. НАЙДАНОВ,
республикын Агропромышленна комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, Буряадай АССР-эй министр.

ТҮРҮҮЛЭГШЭНЭРЭЙ ҺУРАЛСАЛ

КПСС-эй Октябрьска райкомой захиргаанай ажал ябуулгые, мүн аппарадай хүдэлмэриие хинаха талаар комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй семинар үнгэргэбэ.

КПСС-эй райкомой секретарь Н. П. Быков «КПСС-эй XXVII съездын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, захиргаанай ажал ябуулгые хинаха эрхэтэй комиссинуудай хүдэлмэри тухай» элидхэл энэ семинар дээрэ хэһэн байна.

КПСС-эй райкомой дэргэдэхи партийна комиссиин түрүүлэгшэ А. С. Волков захиргаанай ажал ябуулгые хинаха талаар партийна организацинуудта байгуулагдаһан комиссинуудай хүдэлмэриие эдэбхижүүлхэ зорилго тухай мэдээсэл хэбэ. Партийна комиссинуудые хүтэлбэрилхэ талаар парткомой ябуулдаг хүдэлмэриин дүршэл тухай Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай парткомой секретарь Б. Д. Лубсанов һуралсалда хабаадагшадта хөөрэһэн байна.

Улаан-Үдын нарин сэмбын, городой һүнэй, Буряадай мебельно-модо болбосоруулгын комбинадуудай парторганизацинуудай комиссинуудай түрүүлэгшэнэр М. Ф. Куделин, Т. Н. Чебунина, Е. В. Губернаторов гэгшэд хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай һанал бодолоо хубаалдаба.

Партийна организацинуудта байгуулагдаһан захиргаанай ажал ябуулгые, аппарадай хүдэлмэриие хинаха эрхэ түлөөлэлгэтэй комиссинуудай хүдэлмэриие саашадань улам эдэбхижүүлхэ, КПСС-эй Уставаар олгогдоһон эрхээ гүйсэд хэрэглэхэ шухала гэжэ семинарта хабаадагшад нэгэн һаналтайгаар мэдүүлбэ.

Комиссинуудай түрүүлэгшэнэртэ методическа туһаламжа үзүүлэгдээ, тусхай литератураар хангаһан байна.

Б. ДЫМБРЫЛОВ,
КПСС-эй Октябрьска райкомой инструктор.

ЗҮГЫШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл дээшэлүүлдэг һургуулиин актова зал соо республикын зүгышэдэй зүблөөн һаяхан боложо үнгэрөө. Эндэ зүгы үсхэбэрилдэг ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэд, зүгышэд дүн хамта зуугаад хүн суглараһан байна.

«Арбан нэгэдэхи табан жэлэй, мүн 1985 оной туршада зүгы үсхэбэрилгын дүн ба КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, арбан хоёрдохи табан жэлэй хугасаа соо бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд тухай» элидхэл Буряадай зүгы үсхэбэрилдэг конторын директор Б. Б. Доржиев хээ. Тэрэ элидхэл соогоо энэ һалбарида бии байгаа дутуу дунданууд, хэрэглэгдээгүй арга неосэнүүд дээрэ тодорхойгоор тогтоһон байха юм. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй хугасаа соо республикын зүгышэд бүхыдөө 2100 центнер зүгын тоһо абаа. Энэнь зүгын нэгэ бүлэдэ тоолоходо 19 килограмм хүртэһэн болоно. Иимэ бага үрэ дүн юунһээ эхитэйб гэхэдэ, колхоз, совхозуудта ехэ зүгын тоо толгойнь үшөөл үсөөн байһаар. Үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ олохон толгой зүгы гарзалшоо. Илангаяа Тарбагатайн, Ивалгын, Мухар-Шэбэрэй, Загарайн, Түнхэнэй районуудай, колхоз, совхозуудта зүгын бүлэнүүд олоор гарзалһан байха юм. Энэ юун дээрэһээ болооб гэбэл, зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэд тус һалбарида анхаралаа һулаар хандуулна. Мүнөө республика дотор дэлгэрһэн варратоз үбшэн зүгы үсхэбэрилгэдэ ехэхэн хохидол ушаруулһаар. Тэрээнтэй, мүн бэшэ үбшэнтэй эрид тэмсэжэ, арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлһээ зүгын бүлые 1,5 дахин олошоруулха, зүгын тоһо, воско худалдаха түсэбүүдээ заатагүй дүүргэхэ талаар хүдэлмэреэ үргэнөөр ябуулха ушартайбди гэжэ тэрэ түгэсхэлдөө хэлээ.

Республикын агропромышленна комитедэй ветеринарна таһагые даагша Г. А. Угрюмов «Зүгын үбшэнтэй тэмсэхэ хэмжээ ябуулганууд» гэһэн асуудалаар нэмэлтэ элидхэл хэһэн.

Элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ Сэлэнгын районой Шасарганын совхозой зүгы үсхэбэрилдэг бригадын бригадир Ф. И. Павлов түрүүлэн үгэ абахадаа, энэ һалбарида хүдэлхэ кадрнуудые бэлдэхэ тушаа тогтоо. Буряадай хүдөө ажахын институдай доцент И. А. Старков, Хяагтын районой «Дружба» колхозой зүгы үсхэбэрилдэг бригадын бригадир Д. П. Кожевников, Буряадай зүгы үсхэбэрилдэг конторын ахамад ветеринарна врач Х. Б. Буянтуева, зүгы үсхэбэрилхэ һайн дуратайшуулгай гэшүүн Ю. А. Пушистов, Улаан-Үдын шэлэй заводой хамһабариин ажахын зүгышэн В. И. Хромов, республикын «Зооветснабай» директорэй орлогшо Л. М. Кузнецова, зүгы үсхэбэрилдэг конторын районууд хоорондын ахалагша зоотехник А. П. Трофимова, Монгол Арадай Республикын Сэлэнгын аймагай Шаамарай зүгы үсхэбэрилдэг ажахын ахамад зоотехник Баатарсайхан гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, өөһэд өөһэдынгөө эрхилжэ байһан ажал хэрэгүүд, илангаяа зүгы үсхэбэрилгые эрид саашадань хүгжөөхын тула нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха, тэрэ тоодо гэршүүхэ, донник, фацель болон бусад ургамалнуудые тариха, варратоз үбшэнтэй тэмсэхэ шухала гэбэ.

Энэ зүблөөндэ республикын агропромышленна комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Ф. М. Кауров хабаадалсаа.

Зүблөөнэй түгэсхэлдэ 1985 оной дүнгөөр республика дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа гараһан Сэлэнгын районой Шасарганын совхоздо нэгэдэхи һуури олгогдожо, республикын агропромой ба агропромышленна комплексын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан туг, Хүндэлэлэй грамота, мүнгэн шантайгаар баяр ёһололой оршон байдалда барюулагдаа. Хоёрдохи һуурида Хурамхаанай районой һахалиин совхозой зүгышэд гаража, Хүндэлэлэй грамотаар, мүнгэн шангаар урмашуулагдаба. Нёдондоной дүнгөөр түсэбтэ даабариял дүүргэһэн, мүн зүгынгөө бүлэнүүдые олошоруулһан түрүүшүүл Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан байха юм. Зүгы үсхэбэрилгэдэ олон жэлэй хугасаа соо хүдэлжэ, амжалта түгэсөөр ажаллаһан заримашуулай нэрэнь республикын Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдэжэ, тэдэнэртэ үнэмшэлгэнүүд, мүнгэн шангууд барюулагдаа.

Һүүлээрнь эндэ сугларагшад 1986 оной туршада зүгы үсхэбэрилгые эрид хүгжөөхэ тухай дүрим нэгэн дуугаар баталан абаа.

Д. ДОНДОКОВ.

Захааминай районой Санагын совхоздо гуша гаран жэлдэ үхэршэнөөр Надежда Цындемаевна Бадмаева Дмитрий Гомбосонович нүхэртэеэ хүдэлдэг юм. Тэдэнэр Хойто Эреэн гэжэ үзэсхэлэн тоё газарта 150 үхэр харууһална. Малшад тэдэнэйнгээ шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 600—700 граммаар нэмээнэ. Надежда Цындемаевна Бадмаева Буряадай АССР-эй Верховно Совдэй депутат юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Ц. Бадмаева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЭРХИМЛЭЖЭ ЯБАҺААР

Тоннельнэ 21-дэхи отрядай коллектив арбан хоёрдохи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ, КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, жэлэй эхинһээ муу бэшэ үрэ дүн түйлана. Эдэнэр Хойто-Муяын тоннелиин барилгада тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, даабари болон уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ.

— Гранит шулуун, хэзээдэшье гэдэдэггүй газар, хайр шорой, шабар тоннельщигүүдэй хүдэлмэридэ бага бэшэ һаад үзүүлнэ. Гэбэшье дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэднай байгаалиин энэ бүхы бэрхэшээлнүүдые зоримгойгоор дабан, метр, метрээр урагшаал дабшажа, даабаряа үлүүлнэ, — гэжэ Н. А. Твердохлебов хэлэнэ.

Тус отрядай коллектив эрхим түрүү ажалаараа БАМ-ай барилгашадай дунда мэдээжэ болоһоор үнихэнэй ааб даа. Эдэнэр Байгалай тоннелиин барилга болзорһоо жэлээр урид дүүргэлсэжэ, саг үргэлжын ашаглалгада тушаалсаһан алдартай. Отрядай начальник Н. А. Твердохлебов тоннелиин барилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, хүтэлбэрилхы ажалай ехэ габьяа харууһанайнгаа түлөө Ленинэй орденоор шагнагдаа бэлэй. Тоннельнэ 21-дэхи отрядай хүдэлмэришэд Хойто-Муяын тоннелиин барилга хараалагдаһан болзортонь ашаглалгада тушааха гэһэн зорилготойгоор ажаллажа, «БАМтоннельстрой» управлениин коллективэй дундаһаа онсо шалгарна.

Түрүү хүдэлмэришэд Г. В. Горбатов, В. И. Бондарь, В. Е. Меликов, А. Н. Савостиков гэгшэд халаан бүриингөө даабари 130—140 процент дүүргэжэ, олоной һайшаал магтаалда хүртэнэ. Бэрхэ проходчик Г. В. Горбатовай хүтэлбэрилдэг бригадын коллективэй гэшүүн бүхэн даабаряа 160—170 процентдэ хүргэжэ, эгээл үндэр бүтээсэ түйлана. Энэ бригадын гэшүүд КПСС-эй XXVII съездэдэ зорюулан абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлһэнэйнгээ түлөө КПСС-эй Северобайкальскын горкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа бэлэй. Тоннельнэ 21-дэхи отрядай бэшэшье олон хүдэлмэришэд эдэбхи үүсхэл, оролдолго шадабари гарган ажаллажа, хурдадхалгын табан жэлэй түрүүшын үдэрһөө хабаяа харуулжа эхилбэ. Байгша оной нэгэдэхи кварталай даабари 107,6 процент дүүргэжэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө 106,7 процент дүүргээ юм. КПСС-эй Буряадай обком энэ түйлалтануудыень үндэрөөр сэгнэжэ, дамжуулгын Улаан тугаар шагнаба.

К. ЖАМЬЯНОВ.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ЭКОНОМИКЫН БАЙГУУЛАМЖА ХУБИЛГАГДАХА

1988 онһоо 2000 он болотор хугасаада 12 триллион түхэригэй национальна олзо оршо абахаар хараалханхайбди. Сасуулжа үзэхэдэ, энэмнай Совет засагай үнгэрөөшэ бүхы жэлнүүдэйхиһээ ехэ юм. Энэ болзорто хараалагдаһан социальна программые бэелүүлхын тулада орон дотор иимэ хэмжээ түйлаха шухала.

Амжалтатай үрэ дүнгүүдые түйлахын тулада совет экономикодо ямар арга боломжонууд бииб, тэдэнь яажа хэрэглэгдэхэ гэшэб?

Үнгэрһэн, арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлэй туд бүридэнь национальна олзо оршо дунда зэргээр 3,1 процент дээшэлһэн байна. Теэд хараалагдаһан социальна программануудые бэелүүлхын тулада национальна олзо оршые жэлдэ адагынь 4 процентээр, харин зуун жэлэй эсэс тээшэ үшөө ехээр — 5 процентээр дээшэлүүлхэ хэрэгтэй юм.

СССР-эй социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха түсэбүүд нэн түрүүн эрдэмтехникын дэбжэлтэдэ үндэһэлэн зохёогдонхой. Энээнэй ашаар 2000 он болотор ороной арадай ажахыда ажалай бүтээсэ 2,3—2,5 дахин дээшэлхэ ёһотой. Энэнь ороной хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангахын тула материальна баялигуудай хэмжээе хоёр дахин ехэ болгохо арга олгохо зэргэтэй.

Оршон гараад байһан арбан хоёрдохи түсэбтэ табан жэл СССР-эй экономическа ургалтые хурдадхаха талаар шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Тиимэһээл эдэ жэлнүүдэй туршада оромнай капитальна һомологын ургалтын эршые 25 процент хүрэтэр горитойгоор дээшэлүүлхэ байна. Үнгэрһэн табан жэлдэ ургалта 16 процент байһан. Тоогой хэмжээгээр энэ ургалта 170 миллиард түхэриг болохо (үнгэрһэн табан жэлдэ 125 миллиард түхэриг болоо). Табан жэлэй туршада мүнгэ зөөреэр хангалгын ниитэ хэмжээн нэгэ триллиондо шахуу хүрэхэ юм.

Ехэ хэмжээнэй мүнгэ зөөреэр хангалгаар хэрэг байдал дүүрэхэгүй. Структурна политикада хэгдэхэ хубилалтанудтай холбогдоогүй һаа, мүнгэ зөөреэр хангалгые хэды ехэ болгобошье, хэрэгтэй ашаг үрэ түйлагданхай бшуу. Үнгэрһэн жэлнүүдтэ СССР-эй экономическа ургалтын удаарһан эгээл гол шалтагаануудай нэгэнинь юун байгааб гэбэл, орон дотор шэнэ барилганууддта улам ехэ мүнгэ зөөри һомологдодог аад, харин тэрэнэй ашаг үрэнь даншье һаа, удаанаар харюулагдадаг байгаа. Үгтэһэн мүнгэ зөөриие гүйсэд ашаглахагүй ябадал үзэгдөө. Тиихэдээ капитальна бүхы һомологонуудай гурбанай хоёр хубинь шэнэ барилгада зорюулагдадаг, харин хүдэлжэ байгаа предприятинуудые шэнэдхэхэ зааһалгада арайл гэжэ гурбанай нэгэ хубинь хүртэдэг байһан.

Арбан хоёрдохи түсэбтэ табан жэлдэ мүнгэ зөөреэр хангаха гурим хубилха ёһотой. Предприятинуудые шэнэдхэн зааһалгада мүнгэ зөөриин хахад хубинь һомологдохо юм. Ерээдүйдэ энэ хубиие үшөө ехээр — гурбанай хоёр хубяар ехэ болгохо гэжэ хараалагданхай. Неосэнүүдые алмадаг арга технологи гаргаша ехэтэй технологиһоо булюу ехээр хэрэглэгдэхэ юм. Промышленностьда ямар хубилалта болохоб гэбэл, түлишын-элшэ хүсэнэй һалбаринуудта орходоо хоёр дахин түргөөр эд болбосоруулгын һалбаринууд хүгжөөгдэхэ ёһотой.

Машина бүтээлгэ булюу түргөөр хүгжөөгдэхэ. Энэ табан жэлдэ тус һалбариин хүгжэлтын эршэ бүхы промышленностьда орходоо 1,9 дахин дээгүүр байха. Машина бүтээлгые шэнэдхэн һайжаруулгада онсо удха шанар олгогдохо. Станок, прибор бүтээлгын, электронико ба электротехникэ хүгжөөлгын хэмжээнһээ машина бүтээлгын техническэ хэмжээнэй дулдыдадаг дээрэһээнь машина бүтээлгэдэ орходоо тэдэнэр бүри түргөөр хүгжөөгдэхэ ёһотой.

Түлишын-элшэ хүсэнэй комплексын байгууламжада ехэ хубилалта хэгдэхэ. Эндэ атомна элшэ хүсэ, газай промышленность түйлай шухалада тоологдохо. Жэшээнь, түсэбтэ табан жэлэй эсэс тээшэ атомна электростанцинуудта үйлэдбэрилэгдэдэг элшэ хүсэнэй удельнэ шэгнүүр хоёр дахин шахуу ехэ боложо, 20 гаран процент болохо.

Арбан хоёрдохи түсэбтэ табан жэлдэ совет экономикын бүридэлдэ иимэ гол хубилалтанууд хэгдэхэ байна. Хүн зоной һуудал байдалые һайжаруулха программые бэелүүлхын тулада эдэ хубилалтанууд хэгдэхэ гэшэ. Тиихэдээ бүри һаяын жэлнүүдтэ боложо байгаа хубилалтануудай ашаг үрэнь мэдэрэгдэжэ эхилхэ ёһотой. Жэшээнь, табан жэлэй туршада арадай хэрэглэмжын промышленна эд бараа бүтээлгые 30 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагдана. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг һалбаринуудшье хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэхэ.

Леонид КОРЕНЕВ,
АПН-эй экономическа шэнжэлэгшэ.

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨ

ЭХЫН ЗҮРГӨӨ

ХЭР УГҺАА манай районой Хорнин совхоздо хони үсхэбэрилгын хүдэлмэри муу бэшээр ябуулагдадаг байгаа. Тус һалбари дээрэнь хүдэлдэг ажалай түрүүшүүлэй алдар соло холуур суурхан зэдэлэнхэй юм. Тэдэнэй алдар солынь эхи татагшад хадаа Социалис Ажалай Герой Намжилма Ламхановна Гогмитова, Ленинэй ба «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордено Карл Манхаевич Танганов гэгшэд болохол ёһоороо болоно, — гэжэ агропромышленна нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ Бато Хазуевич Жамбалов Заха гэжэ далда газарта оршодог эхэ хонидые харууһалдаг хонишодой үбэлжөөндэ дүтэлжэ ябахадаа хэлэбэ. Тиигэхэ зуураа нюдэнэйнгөө шэл өөдэнь үргэжэ, — Урдань эгээл эндэ олон жэлэй туршада Тангановай хонид үбэлжэдэг, зуһадаг байһан юм. Мүнөө залуу хонишон Норбо Ринчинов гэр бүлөөрөө эндэ хүдэлнэ. Яһала амжалтатайгаар ажаллана, — гэжэ хэлээд, губээ өөдэ зурыһан харгыгаар авто-хүлэгөө дабшуулна.

— Тэрэ боориин зүүн ташалангаар, харгын баруун тээгүүр хүшууран бэлшэжэ ябаһан хонидые обёорно гүт? Тэрэ эмээл морёор хонидоо захадажа ябааша Норбо хонишон бэшэ гү? — гэжэ машина соо һуугшадай нэгэн Улаан-Одоной отделение эрхилэгшэ Владимир Ширабжалсанович Жигжитовһээ асууба.

— Хүбүүниинь ха. Хабарайнгаа амаралтада гэртээ ерэнхэй, эсэгэдээ туһалжа байна ёһотой. Үдэрэй наруули дулаанда бэлшээридэ гараһан һүрэгөө адуулна, — гэжэ эрхилэгшэ Жигжитов хэлээд, — Норбомнай гэр шадараа байна ёһотой. Уржадэр энээгүүр ябаа һэм. Газаагуураа хэхэ хүдэлмэринь ехэ даа. Бууса шадарайнь булагһаа бурьялан гараһан уһанһаа имэ ехэ мүльһэн хүрэшөө. Тэрэнь хайлажа эхилээ. Һайрамаарнь сабшалангаа уһалжа захалхамнай гэжэ байгаа һэн, — гээд табигдаһан асуудалда одоол харюу үгэбэ хэбэртэй.

Ринчиновтэнэй байрада хүрэжэ ерэхэдэмнай, хонишон Норбо Галина һамгантаяа сугтаа хайлаһан тошоной уһа хаһаабаар залан, сабшалан тээшээ урдахуулжа байба.

— Газарнай шииг нойтоор яһалашье элбэг байхань ха. Уһалжа эхилэбди. Зундаа ногоон ургахань гэшэ. Баян ургаса хуряагдахань лаб ааб деа, — гэжэ хонишод сэдьхэлдээ һанажа ябаһан һайн һайхан бодолоо элирхэйлнэ.

— Хабарай үдэр жэлые хооллуулдаг гэһэн ород арадай оньһон үгэ бии ха юм. Тэрээгээр баримталхада, хабартаа газа-

УШХАРАН УРДАҺАН ХУДАН ГОЛОЙ ЭРЬЕДЭ

...ам талануудай дундуур мэлмэрэн урдаһан ...рьедэ, Хори, Хэжэнгэ нютагуудай хилэ дээ... нютаг нугаһа суурхуулһан баатар хүбүүн ... һүбэлгэн хурса ухаатай, шэнэ юумэн тээ...эзэлтэй энэ хүбүүн үер мэтээр эбхэрэн бай... зэргэ алхалжа, дээдэ шатын эрдэмтэй дээ...эжэлтэн болоһон юм.

...о хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилхэдэ, ...ич һайн дураараа фронт мордожо, тусхай ...нерно албанай начальнигаар дайшалхы за... Хэдэн дайшалхы орденуудаар, медаль...гдаһан Дарма Жанаев Берлин тээшэ шуу...я сэрэгүүдтэ харгы гаргажа, уһа мүрэнүүд ...шүүдые татажа үгэн ябатараа хүндөөр шар...илалтын баяр ёһололто сагай мэнэ ерэхэеэ ... бараа бэлэй...

...41 жэл үнгэрөө. Тиигэбэ ябашье Советскэ Союзай Герой Дарма Жанаевай дурасхаал хэтэдээ мүнхэ. Ажалай Улаан Тугай ордено авиационно заводой дирекциин, парткомой, профкомой, комсомолой комитедэй уряагаар Дарма Жанаевич Жанаевай дайшалхы нүхэд республикадамнай айлшалжа ерэбэ. Ленинэй болон Суворовой хоёрдохи шатын ордено, Васильковско гвардейскэ 23-дахи мотострелково бригадын ветерануудай соведэй түрүүлэгшэ С. П. Диванов түрүүтэй 21 хүн Москва, Ташкент, Львов, Казань, Джанкой, Киев, Свердловск болон бусад хото һууринуудһаа ерээд, дайшалхы нүхэрэйнгөө тоонто нютагаар, Худанай Үртөө, Ородой Адаг тосхонуудаар айлшалба.

Эндэ мүнөө Хэжэнгын районой «50 лет Октября» совхоз түбхинэнхэй. Энэ барлагдаһан хуудаһан дээрэ ветерануудтай уулзалганууд тухай хөөрэхэ зуураа, Советскэ Союзай Герой Д. Ж. Жанаевай тоонто нютагай зоной ажал хэрэгүүд тухай хөөрэхэ гэжэ оролдоһон байнабди.

...ЭЛЗЭЛ. ХҮСЭЛ. ЗОРИГЖОЛ

...гаа XXVII съездын шиид... танилсаад байхадаа, манай ...тив арбан хоёрдохи түсэб... даабаринуудые заатагүй ...хуушанайнгаа алдуунуудые, ...дые хараада абан, тэдэние ...лай үндэр бүтээсэтэйгээр ...тэмсэжэ, хурдадхалгын захараатай байна. Үнгэрэгшэ ...ршада һү, мяха, нооһо үй...рэниие гүрэндэ тушаалгаар ...нууд ханамжагүйгөөр дүүр... бүриһөө арай гэжэ 1370 ки...һаагдаа, хонин бүриһөө 2,8 ...он абтаа. Орооһото урга...ар бүриһөө 7,3 центнер та... Энэмнай ахир дүнгүүд бо...

...үнеэн бүриһөө 1500 кило...бэшэ һү һааха, хонин бүри...м нооһо хайшалха, орооһо...ай ургаса гектарай 10 цент...зорилго урдамнай табигдана. ...малые бардам хүрэхэ тэ...ын тула 34 мянган центнер...үбһэ бэлэдхэхэ, 3500 шахуу ...00 тонно силос дараха, 600 ...эй витаминтай гурил татан ...нган центнер орооһо сохи...нэйнгээ 3100 центнерые гү...ёһотойбди.

...һан эдэ ехэ зорилгонуудые ... газар ажалай хүдэлмэри ...жаруулха хэрэгтэй. Энэ ха... дээрэ ехэ хүдэлмэри хэг... горитойгоор гаргагдаа. ...й ёһоор, минеральна үтэг... хүрьһэндэ оруулагдана. һу..., уһа бүлэлгын станцинуу...залагдадаг сабшалан гүйсэд ...уулагдажа байна. Сабшалан...риһөө 18—20 центнер үбһэн ...гаар хуряагдахаар түсэблэг...

...1500 гектарта шэниисэ, 400 ... таряан таригдаа. Тэдэнэй ...гектартань эршэтэй техно...й улерилда таараһан шэниисэ

...лга дээрэ механизаторнууд ...митов, Хусаин Ахмедзянов, ...Бальчин Балдоржиев гэг...ангаар ажаллаа. Түрүү һуу...жэ, бусадай дундаһаа шал...й дирекци, партком болон ...лаһаа магтаалда хүртэһэн, ...дые абаһан байха юм.

... малай энэ жэлэй үбэл...да орходоо урагшатайгаар ... Мүнөө 100 эхэ хонин бүри... абтаад, түлжүүлэгдэжэ бай...най 100 эхэ хонин бүриһөө ...гадые Мунко Цырендоржи... Жигжитов, Евдокия Нимаева ...нуудай хонишод абаад, гар...оон дээрэ гаргажа байна. ...ануудай хонидыньшье тобир ...жөө. Нооһо хайшалалгаар ...инуудаа үлүүлэн дүүргэхэ ...гдана.

...унда дэлгэрһэн мүрысөөнэй ...унист Цыпилма Булатовна ...лья Батурина, Цырендулма ...эдэй бригаданууд ябана. ...ааһаа Буряадай АССР-эй ...н, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» бо...рдено Цыпилма Булатовна ...дэглэн хэлэлтэй. Энэ нүхэр...оложо, амаралтада гараһан...ал зэргээрээ түлгэнүүдые ... Баян дүй дүршэлөө шада... залуушуулда дамжуулхые ...эндэ мяха тушаалгаар түрүү... түсэб үлүүлэн дүүргэдэв. ...384 центнер тарган мяхан ...гү, али даабари 127 процент ...мбинадта эльгээгдэһэн эбэр...тэ бодо малай толгой бүриин шэгнүүр 345 килограммда хүргэгдөө.

Мяха худалдалгаар түсэбтэ даабари үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ коммунист Константин Бадмаев, үхэршэн Сергей Болядаев гэгшэдэй оруулһан хубита ехэ байна. Тэдэнэр даажа абаһан малаа тобир тарганаар харууһалжа, горитой нэмэлтэ шэгнүүр абаа. Малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй манлайда Буряадай АССР-эй габьяата малшад Елизавета Кузьмина, Цырен-Доржо Зундуев гэгшэд ябана. Эдэнэрнай олон жэлэй туршада олоһон дүй дүршэлөө залуушуулда шадабаритайгаар дамжуулан үгэдэг.

Мүнөө жэлдэ малшад болон газар ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөө эмхидхэн ябуулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Жэшээнь, хонишодой ажалай жэлэй дүнгүүдээр түрүү һуури эзэлһэн бригадада манай нютагай баатар хүбүүн, Советскэ Союзай Герой Дарма Жанаевич Жанаевай нэрэмжэтэ кубок мүнгэн шантайгаар барюулагдахаар хараалагдана. Таряа хуряалгын дүнгүүдээр нэгэдэхи һуури эзэлжэ, үндэр бүтээсэтэйгээр, эрхим шанартайгаар ажаллаһан механизаторто тиимэ шан мүн лэ үгтэхэ байна. Жэлэй дүнгөөр нэгэдэхи һууриде гараһан һаалишадта, мал адуулагшадта Дарма Жанаевай нэрэмжэтэ шангууд баһал барюулагдаха юм. Социалис мүрысөөнэй иимэ ёһо гуримуудтай танилсаһан манай һаалишад, хонишод болон механизаторнууд өөһэд хоорондоо мүрысэн, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана.

Һүүлэй үедэ хүн зонойнгоо һуудал байдалые һайжаруулха хэрэгтэ совхозой дирекци болон парткомой талаһаа горитой эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулагдана. Ажахымнай гурбан һууринда ясли-садууд баригдажа, ашаглалгада оруулагданхай. Тэндэ хамтадаа 230 шахуу үхибүүд нэгэ доро ябаха аргатай. Совхозой бүхы һууринуудай хоорондо автобусууд ябадаг болобо. Холо, ойрын гүүртэ, отаранууд дээрэ хүдэлдэг хүнүүднай түбэй телевидениин дамжуулгануудые саг үргэлжэ хараха аргатай юм.

Гвардиин капитан, Советскэ Союзай Герой Дарма Жанаевоймнай түрэл нютаг болохо, анда олон нүхэдэйнь ажаһуудаг Худанай Үртөө нютагтань һүүлэй үедэ бага бэшэ барилга хэгдэнэ. Мүнөө эндэ эхин һургуулиин, ясли-садай, фельдшерскэ пунктын байранууд бодхоогдохоор хараалагдана. Гадна соёлой хүдэлмэрилэгшэд, багшанар, ажахын мэргэжэлтэд гэр байрануудые сагай эрилтэдэ хүргэхэ талаар зарим-тэды алхамуудые хэжэ захалаа.

Манай Доодо-Худанай сомоной Соведэй харьяата хүдөө һууринуудай ажалшад архидалгатай тэмсэхэ талаар хүдэлмэри эдэбхитэйгээр эмхидхэн ябуулжа, ашаг үрэтэ ажалай, элүүр энхэ байдалай түлөө эрид шууд тэмсэнэ. Түрэ нааданууды, сэрэгэй албанда үдэшэлгэнүүдые архигүйгөөр, эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэрэгтэ бага бэшээр анхарал хандуулагдана. Шэнэ заншалай арюун һайхан жэшээ бүхэн олониитэдэ һайшаагдажа, үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнэ.

Мүнөө манай совхозой хонишод, малшад, һаалишад зунай бэлшээриин хаһые ашагтайгаар хэрэглэхын тула хамаг хүсэ шадалаа гарган ажаллажа байна. Механизаторнууд болон луговодуудһай баян ургаса ургуулхын түлөө бүхы арга боломжонуудаа гаргана, шэглүүлнэ.

Хүдэлмэридөө дайралдаһан дутуу дундануудые саг дарыдань усадхажа, үйлэдбэриин нөөсэнүүдые хүсэн түгэс хэрэглэжэ, урдаа табигдаһан зорилгонуудые заатагүй бэелүүлхын түлөө совхозоймнай бүхы коллектив эрид шангаар тэмсэнэ.

В. ДУБШАНОВ,
Хэжэнгын районой «50 лет Октября» совхозой директор.

Хэжэнгын ба Хориин районуудай хилэ болодог Хабсагай гэжэ нэрэтэй үндэршье бэшэ хадын оройдо энэ үдэр хүлгөөтэй байба. Мүнхэ ногоон хасуури, нарһан, шэнэһэн мододой хангал гутаһан энэ дабаан дээрэһээ зүүн урагшаа харахада, Худан Бэлшэрэй тала нсгоорон дүнгиинэ. Эндэл Советскэ Союзай Герой, гвардиин капитан Дарма Жанаев түрөө юм гэжэ Хори, Хэжэнгын хамаг үсын зон һайн мэдэхэ. Баатар хүбүүнэй нэрэ мүнөө дэмы дабтагдаа бэшэ,

ушар юуб гэхэдэ, тэндэ суглараһан олон зомнай нютагайнгаа хүбүүнэй дайшалхы нүхэдые ород, буряад ёһо заншал сахин угтажа абаа бшуу.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: угтамжын хүндэ бариһан доодо-худанайхид; Дарма Жанаевай дайшалхы нүхэдынь геройн хүшөөгэй дэргэдэ баглаа сэсэгүүдые табижа байна; Советскэ Союзай Герой Дарма Жанаевтай удаан саг соо суг хамта ябаһан 83 наһатай Шайхутдин Кадыров.

Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

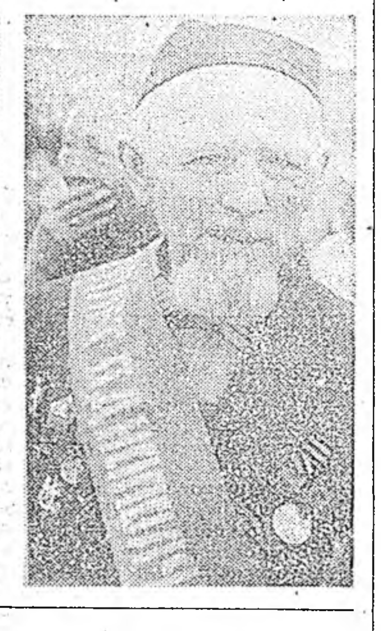

АНДА НҮХЭД БЭЛЭЙБДИ

Дарма Жанаев бидэ хоёр нэгэ нютагта түрэһэн, нэгэ агаараар амилжа, нэгэ уһаар ундалжа, хоёр хүлөө хүрьһэтэ газарта шоройдоһон анда нүхэд бэлэйбди.

Мүнөө амиды мэндэ ябаа һаа, Дарма 79 наһатай болоод ябаха һэн ха. Энэ үнгэрһэн дайнда хэды олон эрхимэй эрхим хүбүүдээ алдаа гээшэбибди даа! Дурдан тоолохо, хэлэхэдэшье хүндэ.

Худан голой эрье тулаһан хабсагайта хадын хормой шадарай Бэлшэр гэһэн торголиг ногоото тала манай түрэһэн нютаг юм даа.

Хори гаран онуудаар эндэ гушаад үрхэтэ айл ажаһуугша һэн. Бидэнэй гэрнүүд зэргэлэнхэй шахуу бэлэй. Дарма намда орходоо, гурбан наһаар аха байгаа. Намайе дүүдээл адли дахуулан ябадаг, һонирхол татамаар юумэндэ һургадаг һэн. Тэрэниие огто мартагшагүйб.

Дарма гээшэмнай эсэгын табан үхибүүдэй эгээл бага нь байһан тула отхон, эрхэ хүбүүн гүүлэдэг һааб даа. Гурбатай ябахадань эхэнь наһа бараа. Эсэгээ, аханараа, эгэшэеэ дахажа, ажалша бэрхээр хүмүүжэһэн, хүнэй зэргын хүн болоһон юм.

Зунай нарата халуун үдэрнүүдтэ Худанай эрьеһээ хахасахагүйбди. Уһанда орожо, загаһа хахуулидажа жаргахаш. Тэрэ наһан юундэ мартагдаба гээшэб?

Аха нүхэр Дармамнай уһанда һамархадаа гайтай бэрхэ һэн даа. Гүнзэгынь хаанаб гэжэ шунгаха, «одоол загаһан шэнги байнаш даа» гэлсэхэбди. Үдэр бүхэндэ тэрэниие дахажа ябахадаа, нэгэ мэдэхэдээ өөрөөшье муу бэшээр һамаржа, загаһашье хахуулидажа һураһан һаабзаб даа.

Арба гарахадаа, үбһэшэд болохош. Бухал шэрэхэ, үбһэ сабшаха, тармаха гэхэшэлэн хүдэлмэри барагдахагүй.

Хорёод наһандаа Дарма бусад үетэн сооһоо шиираг, шурбэһэлиг хүбүүн байжа, зунай найрта барилдаад туршаха. Тиихэдээ олониие бүдэрүүлһэн, унагааһан байгша һэн. Урилдаандашье, һамаралгадашье эрхимлэхэ...

һайнаар һурахынгаа хажуугаар багаһаа уран шүлэг сээжээр уншадаг байгаа. Гушаад онуудаар нютагтаа нүхэдтэеэ агитбригада эмхидхээд, зоной урда концерт, зүжэг наада табидаг, өөрөөшье шүлэг бэшэжэ туршаһайб гэжэ хэлэдэгыень һанаандаа мүнөө оруулагшаб.

Мүнөө мэндэ ябаа һаа, гансал бэрхэ инженер бэшэ, мүн үшөө уран зохёолшошье болоһон байжа магад һэн.

Нютагайнгаа хүбүүн, Советскэ Союзай Герой Дарма Жанаевич Жанаевай арюун, һайхан, баатарлиг нэрые бидэ мартангүй, сэдьхэлдээ мүнхэлэн, дээрэ үргэн ябанабди.

Совхозоймнай гурбадахи отделениин түб һуурин Худанай Үртөөдэ Жанаевай дурасхаалда зорюулһан хүшөө табигданхай юм. Тэрэниие манай аша, гушанар сахин, эбэрээнгүй, сэбэр һайханаар хаража байдаг гээшэ.

Тиихэтэй хамта ургажа ябаа залуу үетэниие Эхэ орондоо, арад түмэндөө дуратайгаар хүмүүжүүлхэ зорилгоор анда нүхэр ябаһан баатар зоригто Дарма Жанаев тухайгаа хөөрэн түүрээжэ, энэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулха гэжэ оролдон ябагшаб.

Намда дайнда хабаадалсаха арга болоогүй, сэрэгэй албанда татагдажа ошоод байтараа хүндөөр үбшэлжэ, гэртээ гэдэргээ бусаха баатай болоо һэм. Тиин Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ түрэл нютагтаа трактористаар, удаань автомашинын жолоошоноор хүдэлөөб. Ажалаараал фронтдо туһа хүргөө гээшэ бэзэб.

Нютагтаа үлөөд, хүдэлжэ ябаһан бидэндэ хүндэхэн бэлэй даа. Үдэр һүниие мэдэхэгүй, унаһан малгайгаа абаха забгүй ажаллажа, Илалтын үдэрые улам дүтэлүүлхын түлөө тэмсэн ябагша һэмди. Арад зоной түлөө, жаргалай түлөө энхэ тайбан байдалай түлөө ами наһаа хайрлангүй үгэһэ эрхимэй эрхим хүбүүд, басагадаймнай нэрэ хэзээдэшье мартагдахагүй, үеһөө үедэ үльгэр туужаар дамжан ябахал.

Агууехэ Илалтын үдэрые асаралсаһан, хэрхис дайсаниие өөрынь эшээн соо һамна бута сохилсоһон, шуһанайнгаа һүүлшын дуһал болотор үнэн хэрэгэй түлөө эрэлхэг зоригтойгоор, эрын ёһоор тэмсэһэн манай Худан голой хүбүүн, минии гайхамшаг нүхэр Дарма Жанаевай нэрэ үеһөө үедэ дамжан, хэтэ мүнхэдөө дурдуулһаар байхал даа.

Ч-Ц. РИНЧИНОВ,
ажалай ветеран.

АЛДАР НЭРЭНЬ МҮНХЭЛ!

Хэжэнгын районой Худанай Үртөө һууринай хүн зон нютагайнгаа алдарта хүбүүн, Советскэ Союзай Герой Дарма Жанаевич Жанаевтай сугтаа дайнай хүндэ хүшэр замые гаталан гаралсаһан сэрэгшэдые, аяар холоһоо ерэһэн хүндэтэ айлшадые һаяхана баяр ёһололой оршон байдалда угтан абаба.

Манай нарата һайхан үндэр уулата, үргэн талата Буряад нютагта тэдэнэр Улаан-Үдын авиационно заводой парткомой, ВЛКСМ-эй комитедэй болон дайнай ветерануудай соведэй үүсхэлээр уригдажа ерэһэн байна. Ленинэй, хоёр дахин Улаан Тугай, Суворовой нэгэдэхи шатын ордено Васильковско гвардейскэ мотострелково 23-дахи дивизиин ветерануудай 21 түлөөлэгшэд хүрэжэ ерээд, дайшалхы нүхэрэйнгөө тоонто Худанай Үртөө, Хэжэнгээр айлшалан, ажалша бэрхэ хүн зонтойнь уулзажа, энэ нютагай эрэлхэг зоригтой хүбүүн, тэрэнэй баатаршалга тухай хани халуунаар, сэдьхэл хүдэлгэмөөр хөөрэһэн, Советскэ Союзай Герой Дарма Жанаевта зорюулагдан табигдаһан хүшөөгэй дэргэдэ баглаа сэсэгүүдые табиһан байна.

Уулзалга дээрэ «50 лет Октября» совхозой директор В. Ц. Дубшанов хүндэтэ айлшадаа үнэн зүрхэнһөө халуунаар амаршалаад, нютагаархидынь алдарта Герой Дарма Жанаевай нэрэ хүндые мүнхэлжэ, ургажа ябаа залуушуулые тэрэнэй хэрэгүүд дээрэ хүмүүжүүлхые оролдодог гэбэ. Удаань тэрэ түрэл совхозойнгоо ажал хэрэгүүд тухай тобшо тэдыгээр тогтоһон байна.

— Тэрэ хоюулаа 1943 оной март һарадаа Дарма Жанаевые танихаа, мэдэхэ болоо бэлэйб. Бригадамнай Львов шадарай түүхэтэ байлдаануудта бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулжа байгаа. Тиихэдэ би батальоной командир тушаалтай ябааб, — гэжэ гвардиин капитан Ленинэй, Улаан Тугай, Улаан Одоной ба Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай нэгэдэхи шатын гурбан ордено Семен Петрович Диваков үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. — Капитан Жанаев хаанашье ябахадаа эрид зоригтой, ямаршье оршон байдалда ходол зүб шиидхэбэринүүдые абажа, бригадын инженерэй албаниие гансал эрхим талаһаань харуулдаг һэн.

1945 оной апрелиин 22-то манай бригада Берлин хотые тойрон гараһан Телетов каналда хүрэжэ ерээд байгаа. Тэрэнэй гүнзэгынь 3—4, үргэниинь 40—50 метр, эрьенүүдынь бетоноор шудхамал. Тиимэһээ танкнуудаар гаталан гарахань бүришье бэрхэтэй бэлэй. Энэ каналые манай частьнуудай гаталан гараха хэрэгтэ гвардиин капитан Дарма Жанаевай оруулһан габьяа тон ехэ. Тэрэнэй ударидаһан сэрэгшэд канал хүндэлэн гараһан түмэр бетон хүүргые дайсанай «туулган аадар» доро минэнүүдһээ сэбэрлээ юм. Энэ хүндэ байлдаанда Д. Ж. Жанаев хүндөөр шархатаһан байна.

— Манай нүхэр Дарма Жанаев Агуу Илалтын болотор хэдыхэн үдэрэй үлөөд байхада, хүндэ шархаһаа боложо, наһа бараа. Гвардейскэ Улаан тугта бригадымнай 14 Советскэ Союзай Геройнуудай нэгэн Дарма Жанаевай алдар габьяа хэзээдэшье мартагдахагүй. Үеһөө үедэ дамжан ябахал, — гэжэ капитан Диваков хөөрөөгөө түгэсхөө.

— Нүхэр Жанаевтай 1943 оной март һараһаа эхилээд, тэрэнэй хүндөөр шархатажа госпитальдо ороод наһа дүүрэтэрнь сугтаа ябаһан хүм. 83 наһатай болоошье һаа, хамаг хүсэ шадалаа зангидан, командир, Советскэ Союзай Герой капитан Дарма Жанаевай түрэһэн нютаг хүрэжэ ерээд, таанартай иигэжэ танилсажа байһандаа тон лэ баяртайб, — гэжэ гвардиин сержант Шайхутдин Кадыров хэлэбэ. — Командирнай, байлдаанай нам гэжэ, сүлөө сагай ушархада, окоп соо гү, али блиндаж соо бидэнтэеэ хөөрэлдэжэ һууходаа, дайнай һүүлээр миниингээ түрэл Байгалай саанахи Буряад нютагтам заатагүй айлшаар ерэхэт гэжэ ходол уригша бэлэй. Тэрэ уряалыень дүүргэжэ, Казань хотоһоо одоол ерэбэб. Хүшөөень харахадаа, нүхэртэйгөө дахинаа уулзаһан шэнги болобоб. Нютагайнгаа эрэлхэг зоригтой хүбүүн, манай командир Жанаевтал адли баатар зоригтой, һайн һайхан, үнэн сэхэ, сэбэр сагаан сэдьхэлтэй хүнүүд бологты гэжэ залуу үетэндэ холын айлшан Кадыров үреэбэ.

Худанай Үртөө, Хэжэнгэ һууринуудта үнгэргэгдэһэн уулзалганууд дээрэ районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Г. Котов, партиин райкомой секретарь В. М. Алексеева, гвардиин старшина, Украинаһаа ерэһэн Андрей Остапчук, Московско областиин Борис Головагев, Ташкентын областиин узбек үгсаатан Ситвалды Коландаров болон бусад үгэ хэлээ.

Холоһоо ерэһэн айлшад Хэжэнгэ һууринай соёлой-спортивна комплексын хүдэлмэритэй танилсаһан байна. Районой соёлой байшангай уран һайханай бүлгэмэй артистнар айлшадай урда Советскэ Союзай Герой Дарма Жанаевай дурасхаалда зорюулагдаһан концерт харуулба.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

ЕХЭ ЗАМАЙ ЭХИНДЭ

...й Адагай дун... пионерэй дру... алдар суу... ...ветскэ Союзай ...анаевич Жана... ябадаг. Урга... үетэниие Эхэ ...арадтаа үнэн ...мүүжүүлхэ та... ...дэлмэри ябуу...

Баир Дашиев гэгшэд ороно.

Һаалишанаар хүдэлдэг Маринамнай ажахынгаа түрүүшүүлэй зэргэдэ жагсаад, алдартай һайнаар хүдэлнэ. Баирнай модошо дарханай мэргэжэлтэй болоо. Багаһаа уран гартай бэлэй. Совхозой барилгашадай секретарь Чингис Дашиевые дурдамаар. Энэ залуу нүхэрнай ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, нүхэдтөө һайн жэшээ харуулдаг, тэдэнэйнгээ дунда хүндэтэй болонхой. Чингиснай бэрхэ спортсмен. Тэрэ республикын эдирнайнгаа амаралтын үедэ хурьгадые адуулан ябахадань, энэ һайн һайхан бодол тэдэнэй толгойдо түрөө гү, али дуу, хатар наадануудые гүйсэдхэхэ, хонишодой холо ойрын отара, гүүртэнүүдээр ябахадань, бэелээ гү?

...тай сугтаа байрын шэнэ гэрнүүдые бодхоолсоно. Харин Оюна хонишоноор ажаллажа, түрүү зоной дүй дүршэлтэй танилсана. Иигэжэ тэдэнэрнай түрэл һургуулиингаа нэрэ хүндые магтуулна, үетэн нүхэдэйнгөө дунда һайн жэшээ харуулна.

Гурбан жэлэй урда дунда һургуули дүүргэһэн Альбина Рыгзенова Слава Махаев хоёрнай баһал һаалишад болонхой. Эрхим түрүү ажалаараа нютаг нугадаа мэдээжэ болоо. Эдэ хоёрнай инаг дураяа ниилүүлэн холбожо, эбтэй эетэй үшөө нэгэ шэнэ бүлэ бии болонхой.

Мүнөө арбадахи класс дүүргэжэ ябаһан 8 хүбүүд, 7 басаганай хонишоной хүнгэн бэшэ ажалтай балшар багаһаа танил болоһон, зунай амаралтын үедэ үбһэ, таряа хуряалгада хабаадалсаһан, хони, хурьгадые харууһалһан байха юм.

Гурбан жэлэй урда, наймадахи класста һуража ябахадаа, арбадахиимнай һурагшад бултадаа комсомолшууд болоо бэлэй. Тэдэнэймнай дунда ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсагшад олон юм. Тэдэнэй дунда һургуулиин комсомолой эхин организациин шүүлэй суглуулагдамал командын гэшүүн, РСФСР-эй һургуулинуудай һурагшадай хоорондо боксоор түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон мүрысөөндэ хабаадалсаһан байха юм.

Тиихэдэ Бэлигтэ Эрдынеевые һайн талаһаа бэеэ харуулжа шадаһан гээд тэмдэглэлтэй. Тэрэ һургуулиингаа агитбригадые хүтэлбэрилнэ. Тэдэнэй хүсөөр үнгэрэгшэ үбэлэй туршада олон тоото концертнүүдые бэлдэжэ, нютагайхиндаа харуулаа. Гадна дуу, хатар гүйсэдхэхэдөөшье бэрхэ. Мүнөөнэй залуушуулай дуунуудай, хатар наадаһай аялгануудые гитара дээрэ ямар гоёор гүйсэдхэдэг гээшэб? Бэлигтын ябаһан газарта энеэдэ зугаа, шог наадан гаражал байдаг.

Манай арбадахи классай үхибүүд хэзээ, юундэ бүхы классаараа түрэл совхоздоо ажаллахаяа үлэхэ гэжэ шиидэбэ гээшэб гэһэн асуудал гаража магадгүй. Энэ асуудалда тоб гэмэ харюу үгэхэнь бэрхэтэй. Тэдэниие «нютагтаа үлэжэ хүдэлэгты» гэжэ хэншье баадхаа, баалаа бэшэ. Энэ шиидхэбэри һайн дураараа, өөһэдөө баталан абаа.

Хэдэн жэлэй туршада зу...

Юрэл, түрэл Коммунис партиингаа XXVII съездын болоходо байха үедэ эдэ хүбүүд, басагаднай далита сэбэр хүсэл эрмэлзэлдэ эзэлэгдээд, түрэл нютагтаа үлэжэ, малшад болохомнай гэжэ мэдүүлээ.

Һурагшадаймнай үүсхэлые совхозой дирекци, партком болон профком ехэтэ һайшаагаа, дэмжээ. Тэдэнэй хүдэлхэ газарыньшье бодомжо ехэтэйгээр тодорхойлогдонхой.

Худанай Үртөөгэй тосхон шадарай Мүнгэтэ гэжэ газарта һубай хонидой байрладаг үбэлэй байранууд оршодог. Эндэл эдэ хүбүүд, басагаднай ажаллаха юм. Тэдэнэй һурган хүмүүжүүлэгшээр Буряадай АССР-эй габьяата малшан, партиин XXV съездын делегат Цыпилма Булатовна Цыденова табигдахаар хараалагдана.

Мүнөө залуушуулай хүдэлхэ газарнуудай гэр, байранууд һэльбэн заһабарилагдаха, тэндэнь таатай зохид улаан булан түхеэрэгдэхэ юм. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, ажалай шэнэ халааниие совхозой хүтэлбэрилэгшэд хүсэд бэлэдхэлтэйгээр угтаха гэһэн хүсэлэнтэй. Иимэ уялгатай гээшэ ааб даа.

Һурагшад Булад Дашиев, Зоригма Тудупова, Галина Цыренова, Намжил Жимбеев гэгшэдэй түрэлхид совхоз соогоо мэдээжэ болоһон хонишод юм. Тиихэдэ Лариса Соловьева, Чингис Дашиев, Бэлигтэ Эрдынеев гэгшэдэй эхэ, эсэгэнэр түрэл совхоздоо ажалладаг үйлэдбэриин түрүүшүүл болоно. Жэшээнь, Ларисын эхэ Елизавета Далаевна һаалишан юм. Һайнаар, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлһэнэйнгөө түлөө «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордендо хүртэнхэй.

Урда жэлнүүдтэ дунда һургуули дүүргээд, түрэл совхоздоо үлөөд хүдэлжэ, ажалайнгаа намтар эхилһэн олон залуушуул мүнөө ажахынгаа стипендиадууд болоод, дээдэ һургуулинуудта һурана. Тэдэнэрнай гэбэл, Саян Гадьянов, Баир Гынденов, Эрдэм Дашиев, бүхыдөө 10 хүн болоно.

Үхибүүднай шалгалтаяа тушаажа, аттестадуудаа гартаа абаһанай һүүлээр туристическэ путёвкоор Эхэ оронойнгоо ниислэл Москва, Балтиин далайн эрье шадар ошохо юм. Дунда һургуули дүүргэһэн тухай аттестадуудтайнь хамта ажалай дэбтэр, бусаалтагүй 200 түхэриг мүнгэн барюулагдаха.

Түрэл Коммунис партиингаа XXVII съездын һүүлээр, арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ажалайнгаа намтар эхилһэн, үргэн баян Буряад оронойнгоо дунда һургуулинуудые дүүргэжэ байгшадые түрэл ажахынуудтаа үлэжэ хүдэлхыень уряалһан үүсхэл гаргаһан манай һургуулиин һурагшад комсомолой гэшүүн нэрэеэ дээрэ үргэн, үндэр бүтээсэтэ ажалаараа хурдадхалгын хэрэгтэ хубитаяа оруулхань гээшэ.

Б. ДАШИДОРЖИН,
Хэжэнгын районой Ородой Адагай дунда һургуулиин директор.

ХОДОДОО СЭЛМЭГ БАЙГ ЛЭ!

Манай бүлэ район соогоо эгээл олон үхибүүдтэй. Үбгэмни, Намсарай Дашидоржиев мүнөө совхоздоо хонишоноор хүдэлнэ. Олон үхибүүдэй эхэ байһан туладаа би өөрөө үнинэй наһанайнгаа амаралтада гаранхайб.

Бидэ 16 хүбүүд, басагадтайбди. Тэдэнэймнай дүрбэниинь һургуулида һурана. Бэшэниинь өөр өөрын мэргэжэлтэй болоҗо, ажалай арюун замда гаранхай. Ехэ басаган Донидмаамнай М. Н. Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникум дүүргээд, хүршэ Хориин районой «Георгиевский» совхозой түб һууринай дэргэдэхи һү һаалиин фермые даагшаар хүдэлнэ.

Тэрэнэй удаадахи Валерий хүбүүмнай Хори һууринда архитекторээр ажаллана. Удаа дараалан бэшэшье үхибүүднай туд тудтаа мэргэжэлтэй болоҗо, хүнэй зэргээр хүдэлнэ. Энээниие хаража ябаһан эхын сэдьхэл баяртай, тэниглэн байдаг.

Нарата һайхан Совет засагай үедэ түрэһэн манай үхибүүд ямар ехэ аза талаантай, жаргалтай байна гээшэб? Энэ һайхан энхэ тайбан байдалые нютагаймнай баатар зоригто хүбүүд, тэрэ тоодо Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Дарма Жанаев болон бусад фашист булимтарагшадһаа хамгаалан алдар нэрэеэ мүнхэлэн унаа, тэдэнэй нэрые һанажа ябагты мартангүй, үхибүүдтээ дамжуулан хэлэгты гээд ходол һануулжа һуража ябагшаб.

Манай Совет правительствын эб найрамдалай түлөө тэмсэн, ядерна буу зэбсэг хэтэ заяандань усадхан үгы хэхэ, тэдэниие үйлэдбэрилэн гаргахаяа болихо, туршалгануудые хорихо үүсхэлые түрэл Эхэ оронoймнай хүн зон, бүхы дэлхэйн түрүү хүн түрэлтэн һайшаана. Энээниень харахадаа, ехэ баясанаб.

Америкын Холбоото Штадуудай толгойлогшодой ядерна буу зэбсэг гаргалгые үргэдхэжэ, тэрэниие замбуулинда гарган, туршалга хэхэ гэһэн түсэбүүдые эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэдэй зэргэдэ жагсан, сэдьхэлэй оёорһоо буруушаажа байһанаа мэдүүлнэб.

Дайн хэндэ хэрэгтэйб? Амидаралта һайхан дэлхэймнай амгалан тайбан байг лэ, үхибүүднай дайнай үүлэ бү хараг лэ гээд энэ дэлхэйн эхэнэрнүүд нэгэн дуугаар хэлэжэл байха.

Нютагаймнай баатар, Советскэ Союзай Герой Дарма Жанаевтай сугтаа дайнай ута замые гаталан, Илалтын тугые дайсанай эшээн Берлиндэ намилзуулһан нүхэдэйнь манай Худан, Бэлшэр, Ородой Адаг, Хэжэнгэ, Хори хүрэжэ ерэһэндэнь тон ехэ баяртай байнабди.

Эрэлхэг зоригто Жанаевай дайшалхы нүхэдтэйнь уулзажа, патриотическа үзэл бодолоо үшөө дээшэлүүлһэмнай дэмбэрэлтэй гээшэл.

Ц. ГАЛСАНОВА,
Хэжэнгын районой Худанай Үртөө тосхондо ажаһуугша, Эхэ-Герой.

РЕСПУБЛИКЫН ХҮДӨӨГЭЙ СПОРТЫН ЗУНАЙ НААДАНУУД 1986

ДҮНГҮҮД СОГСОЛОГДОБО

Манай республика дотор физическэ культура ба спортые улам үргэнөөр хүгжөөхэ, физкультурно-ниитэ хүдэлмэриие нарижуулан hайжаруулха зорилготойгоор КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, профсоюзуудай совет болон ВЛКСМ-эй обком 1986—1990 онуудта республиканска хүдөөгэй спортын наадануудые үнгэргэхэ тухай тогтоол баталан абаhан байгаа.

Агууехэ Октябриин 70 жэлэй ойдо зорюулагдаха, хүдөөгэй спортын зунай нэгэдэхи наадануудай түгэсхэлэй шата июниин 13—15-да Зэдын районой түб — Петропавловска тосхондо үнгэргэгдэхэ юм. Мүнөө республикымнай бүхы районуудта эдэ наадануудта үргэн ехэ бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Хэдэн районуудта шэлэн абалгын мүрысөөнүүд болоно.

Хүдөөгэй ажалшадай дунда физкультурно-ниитэ ба элүүржүүлгын хүдэлмэри ябуулhанай түлөө, разрядтай спортсменүүдые бэлдэhэнэй түлөө хүдөөгэй районуудай дунда үнгэргэгшэ жэлдэ эмхидхэгдэhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые манай «Урожай» бүлгэмэй областной совет hаяхан согсолбо. Мүрысөөнэй дүн хоёр бүлэгөөр согсологдодог заншалтай. Нэгэдэхи бүлэгтэ ехэ районууд, харин хоёрдохи бүлэгтэ бага районууд ородог.

Нэгэдэхи бүлэгтэ Зэдын районой физкультура ба спортын комитет (түрүүлэгшэнь А. М. Цаганов) түрүү hуури эзэлбэ. Кабанскын район (спорткомитедэй түрүүлэгшэнь Н. И. Гуров) болон Буряадай хүдөө ажахын институт (спортклубай түрүүлэгшэнь Б. Э. Жалсанов) шагналай hууринуудта гараhан байна.

Хоёрдохи бүлэгтэ Хэжэнгын районой физкультура ба спортын комитет (түрүүлэгшэнь Б. А. Доржиев) илажа, «Урожай» бүлгэмэй областной советэй дамжуулгын кубогаар, I шатын дипломоор шагнагдаба. Захааминай болон Хурамхаанай районуудай физкультурнигууд удаадахи hууринуудые эзэлээ.

Мүнөө ябуулагдажа байhан бэлэдхэлэй хүдэлмэридэмнай бэрхэшээл түрүүн тохёолдоно. Нэн түрүүн спортивна тухеэрэлгэ, хэрэгсэлнүүд, тусхай спортивна хубсаhа хунар дуталдана.

Эдэ бүхы дутуу дундануудые усадхан зайсуулжа, имагтал hайн бэлэдхэлтэй спортсменүүдые хүдөөгэй зунай спортын нэгэдэхи наадануудта хабаадуулхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэбди.

Б. БАДМАЕВ.
«Урожай» бүлгэмэй областной соведэй эмхидхэлэй таhагые даагша.

ТҮГЭС БЭЛЭДХЭЛТЭЙ

Олоной хабаадалгатай физическэ культура болон спортые саашадань хүгжөөхэ тухай парти, правительствын тогтоолые бэелүүлэн, ресспорткомитет хүдөө нютагуудай хүн зоной дунда ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай, леспромхозуудай ажалша коллективүүдэй, мүн hургуулинуудай hурагшадай дунда физкультура болон спортые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ талаар 1985 ондо Буряад орон дотор дэлгэрүүлэгдэhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые ресспорткомитет hаяхан согсолбо.

Эндэ Загарайн район (физкультура ба спортын комитедэй түрүүлэгшэнь Ю. И. Воеводин) түрүү hуури эзэлhэн байна. Зэдын, Кабанскын, Захааминай, Сэлэнгын, Хойто-Байгалай районуудай физкультура ба спортын комитедүүдэй ажал ябуулга hайшаагдаа.

Загарайн районой физкультура ба спортын комитедэй түрүүлэгшэ Юрий Иванович Воеводинтой уулзахадамнай, иигэжэ хэлэбэ:

— Манай районой суглуулагдамал команда түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртөө. hаяхан дүүрэhэн мүрысөөндэ гиир үргэгшэднай илангаяа hайн hорилго бэлэдхэлтэй байhанаа харуулаа. Тэдэнэр хэдэ дахин республикын чемпионууд болонхой. Зонын чемпион, спортын мастер Валерий Харитонов, сурхарбаанда оло дахин шалгарhан Сергей Леонов, Евгений Носков, Александр Шитин, Геннадий Хомяков, Владимир Бимбаев гэгшэд энэ хүндэтэ нэрэ зэргэеэ алдахагүй хүсэлэнтэй байhанаа мэдүүлнэ.

hур харбагшадаймнай командада дүршэл ехэтэй мэргэшүүл ороно. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, уласхоорондын классай спортын мастер Ирина Лукашевич, Онохойн дунда hургуули дүүргэhэн спортын мастернууд Надежда Попова, Валерий Яковлев гэгшэд болоно.

Тренернүүд Э. Эрдынеев, В. Ивахинов, В. Калинкин гэгшэд бүхэ барилдаагаар командынгаа гэшүүдые суглуулжа байна. Тиихэдэ футболоор, волейболоор, хүнгэн атлетикээр, аргамжа таталгаар үнгэргэгдэхэ мүрысөөнүүдтэ районоймнай түлөөлэгшэд яhала hайн үрэ дүнгүүдые туйлаха аабза гэжэ найданабди,— гэжэ Юрий Иванович хөөрөөгөө дүүргэбэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЭДИРШҮҮЛЭЙ МҮРЫСӨӨН

Хүүгэдэй спортын hургуулинуудай дунда хүнгэн атлетикээр республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн хоёр үдэрэй туршада Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ болобо. Долоон районой 200 гаран хүнгэн атлет энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаhан байгаа.

Буряадай багшанарай институдай студент Александр Пронин дабалтануудтай 400 метрэй урилдаанда 56 секунда саг харуулжа, республикын шэнэ рекорд тогтообо. Энэнь 16 жэлэй урда тээ Георгий Перелыгинэй тогтооhон амжалтаhаа 0,2 секундаар үлүү болоно.

Зарим зүйлнүүдээр үндэр үрэ дүнгүүд туйлагдаа. Жэшээнь, Улаан-Үдын 42-дохи hургуулиин hурагша Ира Лазарева 1500 метрые 4 минута 52,2 секунда соо гаталба. Энэл hургуулиин hурагша Ира Попова 400 болон 800 метрэй урилдаануудта шалгарhан байха юм. Тэрэ эдэ зайнуудта 59,3 секунда болон 2 минута 16,6 секунда саг харуулаа.

18-дахи hургуулиин 9-дэхи классай hурагша Света Акулова 100 болон 200 метртэ үндэр үрэ дүнгүүдые туйлажа (12,2 болон 25,6 секунда), илаhан байна.

Улаан-Үдын түмэр замай техникумэй hурагша Александр Корытов дабалтануудтай 2000 метрэй зайе 6 минута 27 секунда соо гаталжа эрхимлэбэ.

6-дахи СПТУ-гай hурагшад Владимир Ильенко арбан зүйлөөр, харин Владимир Суровцев 6 метр 34 сантиметр утые харайжа, илажа гараа. Гадна В. Суровцев гурбан алхасаар харайхадаа, 13 метр 66 сантиметрэй үрэ дүн харуулжа, шалгарhан байха юм.

Тарбагатайн дунда hургуулиин hурагшад Сережа Шеломенцев 800 метртэ 2 минута 01,2 секунда, харин Саша Чебунин 3000 метртэ 9 минута 7 секунда саг харуулба.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр республикын суглуулагдамал команда бүридүүлэгдэбэ. Тэрэ июль hарада Рязань хотодо үнгэргэгдэхэ бүхэроссин түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха байна.

Б. МИРОМАНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Ургасаяа харууhалха шухала» — түрүү бэшэг. «Үдэр бүхэнөө—үндэр ургасада»— тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Арадай хинагшад ажалдаа». «Хабарай таряалан дээрэхи хэрэгүүд»— В. Сажинай статья.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Нэгэдэмэл полит-үдэрэй дүнгүүд тушаа». «Эб найрамдал — ажабайдалай үндэhэн» — В. Помулевой статья. «Хурдадхалгын замаар». «Техническэ дэбжэлтэ юундэ анхарагданагүйб» — Л. Неретинагай корреспонденци. «БАМ-ай мүнөө үеын хэрэгүүд тухай» — В. Медведев, Д. Санжиев гэгшэдэй статья.

Гурбадахи хуудаhанда. «Чернобыльдо хохидолдо орогшодто туhаламжа үзүүлхэ зоригоор врачнууд ямар хэмжээ абанаб» — АПН-эй материал. «КПСС-эй Буряадай обкомой дэргэдэхи марксизм-ленинизмын университедэй 1986—1987 оной hуралсалай жэлэй программа.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Шэнэ hонин, тоо, баримта» — суглуулбари.

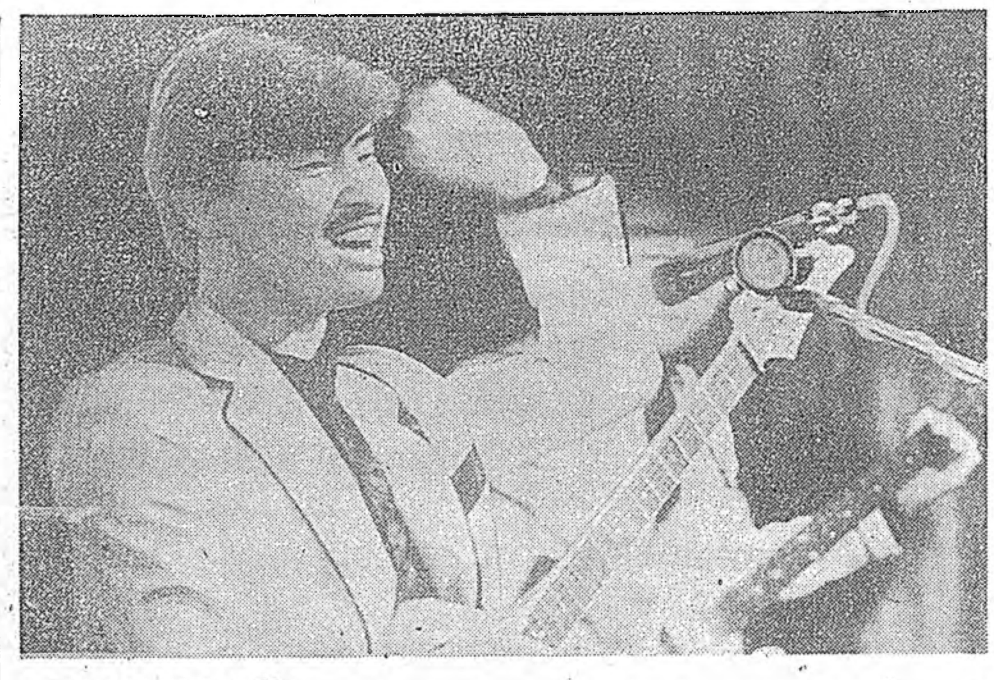

ДУУНАЙ ЭХИН

Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театр соо дуунай-инструментальна ансамбльнуудай республиканска конкурс-харалга hаяхан болобо. Энэ үдэшэ үнгэрэгдэhэн түгэсхэлэй концертдэ Улаан-Үдэ хотын соёлой болон амаралтын сэсэрлигэй «Аттракцион», «Байгал» ресторанай, ВСТИ-гэй, соёлгэгээрэлэй училищиин болон бусад ансамбльнууд хабаадаа.

Тус концертдэ бэлиг шадабариа харуулhан коллективүүдэй дуунуудые сугларагшад үндэрөөр сэгнээ. Юуб гэхэдэ, конкурс-харалгада онсо шалгарhан ансамбльнууд түгэсхэлэй концертдэ хабаадалсаха эрхэдэ хүртэhэн байна.

Гэбэшье, эрхимүүдэй дундаhаа эгээл эрхимынь хододоо шалгаран гарадаг гээшэ ааб даа. Дуунай-инструментальна «Аттракцион» ансамблиин (хүтэлбэрилэгшэнь А. Каменев) гэшүүдэй гүйсэдхэхы арга шадабариие харагшад онсо тэмдэглээ. Илангаяа тус ансамблиин дуушан Владимир Сагановай (зураг дээрэ) ханхинуулhан дуунууд харагшадай халуун альга ташалгаар угтагдаhан байна.

Ж. ХАЛБАЗЫКОВ.
Азторай фото.

Соёлой hонин

Буряад драмын академическэ театрhаа мэдээ…

ЭЭЛЖЭЭТЭ ГАСТРОЛЬ ЭХИЛХЭНЬ

Ажалай Улаан Тугай орденто буряад драмын академическэ театр 1985—1986 онойнгоо театральна сезониие түгэсхөөд, зунайнгаа гастролиие эхилбэ. Театрай труппа гурбан бүлэг боложо хубааралад, хоёрынь үсэгэлдэртөө хүдөө гараа.

Буряадай АССР-эй арадай артист, республиканска шангай лауреат М. Жапхандаевай хүтэлбэри доро нэгэдэхи бүлэг Агын автономито округ руу зорибо. Буряадай АССР-эй арадай артистнууд Д. Сангажапова, Б. Бутуханов, Л. Дугарова болон нэрэтэй солотой бусад артистнар энэ бүлэгтэ ороно. Г. Башкуевай «Сэлмэжэ, бүрхэжэ байдаг тэнгэри», Б. Эрдынеевэй «Хазаар хара hахал», «Эхин шулуун» гэхэ мэтын зүжэгүүдые тэдэнэр автономито округой ажалшадта харуулха байна.

Театрай директорэй орлогшо Д. С. Цыбеновагай хүтэлбэри доро хоёрдохи бүлэг Яруунa гараа. Буряадай АССР-эй арадай артистнууд М. Зориктуева, Ц. Цырендоржиев, Буряадай АССР-эй габьяата артистнууд Д. Чимитова, Д. Бочиктоев, Ц. Бальжанов болон бусад нүхэд энэ бүлэгтэ оронхой. Эдэнэр Ярууны, Хориин, Хэжэнгын районуудай хүн зониие, малшадые, пионерскэ гү, али ажалай ба амаралтын лагерьнуудта амаржа, ажаллажа байhан hурагшадые хангаха байна. Татар драматург Т. Миннуллинай «Сагаан турлааг», Д. Дылгыровэй «Эхын үүргэ» гэhэн зүжэгүүдые тэдэ абаашаа.

Гурбадахи бүлэг даб дээрээ Улаан-Үдэдөө үлэбэ. Д. Дылгыровэй бэшэhэн «Амар заягүй амаралта» гэhэн зүжэгэй премьерэ хээд, тус бүлэг Эрхүүгэй областиин Усть-Ордагай Буряадай автономито округоор, Түнхэнэй районоор ябаха байна. Буряадай АССР-эй арадай артистка Н. Токуренова энэ бүлэгые хүтэлбэрилхэ. Буряадай АССР-эй арадай артист М. Елбонов, Буряадай АССР-эй габьяата артист Ч. Ринчинов, И. Цыбикжапов болон бусад нүхэд энэ бүлэгэй гэшүүд болонхой.

Ц. Шагжинай «Будамшуу», Г. Соколовагай «Хатан-Баха», концерт-спектакль эдэнэй репертуарта ороно.

С. БАЛЬЖАНОВ,
Буряадай АССР-эй габьяата артист.

«АМАР ЗА…
АМАРАЛ…

…«Хаяа хадхажа… нишодой хоёр бүл… далые хүлеэгдээгүй… билгаhан үйлэ ушар… драматург Дугар… «Амар заягүй ам… hэн шэнэ зүжэг со… Тус пьесые Гүрэн… драмын академиче… режиссер Ф. Сахир… лан табихадаа, хү… хидэй харилсаан,… үнэн нүхэсэл тухай… гаатай шог зүжэг… сэhэн байна. Энэ х… зэргээр бэелүүл… рээндэ харагшад… нэлтэ үгэхэ ёhотой… даа.

Буряадай АССР-… артистнар М. Г. Ел… Токуренова, респуб… яатэ артист Д. Н.… Б-Х. Рабданова гэ… гэй гол рольнууд… РСФСР-эй габьяат… Л. И. Егорова, а… Сонтоев, Б. Цыден… бижапов, Д. Доб… Дамдинова, В. Сам… дэй шэнэ рольнуу… шадай hонирхон… лабтай.

Б. Д…

МОСКВАГАЙ АЙЛШАД

Ороной болон Буряадай республикын театральна ажабайдалай гол шухала асуудалнууд, совет драматургиин гол шэглэлнүүд тухай хөөрэлдөөн Хэблэлэй байшан соо тээмэндэ үнгэргэгдөө. Москваhаа ерэhэн театрай шүүмжэлэгшэд — ВТО-гой дэргэдэхи театр шэнжэлэгшэ Е. Уфимцева, «Огонёк» журналай сатирын болон шогой таhагые даагша А. Караулов, «Советская культура» газетын корреспондент А. Кузнецова гэгшэд энэ уулзалгада хабаадаhан байна.

Москвагай театрнуудай премьеранүүдтэй тэдэнэр эндэ сугларагшадые танилсуулаа. Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ театрта, М. Н. Ермоловагай нэрэмжэтэ театрта болон МХАТ-да hаяхан харуулагдаhан шэнэ зүжэгүүд тухай, гол рольдо наадаhан артистнууд, зүжэгүүдые найруулан табиhан режиссернууд тухай тэдэнэр тодорхойгоор хөөрэжэ үгэhэн байна.

— hүүлэй үедэ, онсолбол, үнгэрhэн хоёр жэлэй туршада театрта, кинодо ошогшодой тоо үсөөрөө. Нэгэ талаhаа телевидениин хүгжэн hалбарhые харуулна, нүгөөдэ талаhаа зарим театрнуудай зохёохы хүдэлмэридэ, драматургиин хүгжэлтэдэ дутагдалнуудай бии байhые элирүүлнэ гээшэ. Хэды тиигэбэшье бэлигтэй залуу драматургнуудай, нэрлэбэл, Галин, Петрушевская, Злотников болон бусадай, тэрэ тоодо танай нютагай Степан Лобозеровой зүжэгүүд бүхы орон соогуур—хаа хаанагүй найруулан табигдана, олондо hайшаагдадаг, харагшадые ехэтэ hонирхуулдаг байhыень тэмдэглэхэ шухала, — гэжэ театр шэнжэлэгшэ А. А. Кузнецова хэлээд, манай республикын театральна ажабайдал, илангаяа Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай зүжэгүүд дээрэ тогтобо.

Буряад арадай үндэhэн буряад хэлэн дээрэ зүжэгүүдээ харуулдаг энэ театрай бүтээлнүүдые хараhан тухайгаа Москваhаа ерэhэн айлшад өөhэдынгөө hанамжануудаар республикын журналистнуудтай хубаалдаhан байна. Тус театрай коллективэй зохёохы хүдэлмэридэ бии байгаа дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд энэ хөөрэлдөөн соо элирхэйлэгдээ. Журналистнуудай олон асуудалнуудта театральна шүүмжэлэгшэд харюусаhан байна.

ВТО-гой Буряадай отделениин шүүмжэлэгшэдэй секторые даагша А. Политов, драматург С. Лобозеров, Буряадай АССР-эй габьяата артист С. Хажитов гэгшэд энэ уулзалгада хабаадаба.

Б. ДАРИЕВА.

АЛЬГА ТАШАЛГА

Дүтэлүүрэй соёлой байшанда драматическа к… ондо эмхидхэгдээ hэн. Тус кружогые Зүүн Сибир… институт дүүргэhэн Н. А. Эрдынеева хүтэлбэрилh… хүмнай ехэ тэсэмгэйгээр бүлгэмэй гэшүүдые hург… hэн. Анхан түрүүн нэгэ акттай зүжэгүүдые, хэhэгүүд… бэлэй. Хүсэлэл эрмэлзэлэйнгээ, бэлиг шадабариа… жэ мүлижэ байhанайнгаа ашаар дүй дүршэлөөр ба… нютагайхидайнгаа урда hонирхолтой зүжэгүүдые т… лоhон юм. Эдэнэр партиин XXVII съездэ зорюул… тожабайн «Урбаанай уршагта ябадалнууд» гэжэ зү… Дүтэлүүр, Үлэнтэ, Нурта, Шара-Азарга hууринуудай… та харуулжа, нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа hэн… токарь Гомбо Цыренов, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд… Бальжанов, Валерий Будаев, Олег Зандеев, Зэмхын… мын хүдэлмэришэн Игорь Дугаров, сад-яслиин х… шэд Лыгжыма Баирова, Жаргалма Дышинова, соёло… гай методист Зинаида Дымбрылова, бүлгэмэй хүтэл… Надежда Эрдынеева гэгшэд эрхим hайнаар наада… зүгhөө hайшаагдаhан юм. Надежда Эрдынеева ту… найруулан, табижа, олоной зүгhөө hайшаал, магт… тэбэ.

Нютагайнгаа, районойнгоо ажалшадта зүжэг наа… дахин харуулжа ябахадаа, эдэнэрэй бэлиг шадаба… ургаха бэзэ гэжэ hанагдана.

В. Н…

Захааминай район.

ЧАЙКОВСКИИН НЭРЭМЖЭТЭ КОНКУРС УРИНА

Энэ зундаа Москвагай эрхим концертнэ залнуудта июниин 11-hээ июлиин 4 болотор П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын VIII конкурс үнгэргэгдэхэ юм.

Залуу уран бэлигтэнэй энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаха хүсэлтэй байhан тухай 46 оронhоо 400 гаран гүйсэдхэгшэд мэдүүлэнхэй. Конкурсын эмхидхэлэй комитедhээ мэдээсэhэнэй ёhоор, социалис гүрэнүүд, мүн тэрэшэлэн Япон, Франци, ФРГ ехэ делегацинуудые эльгээхэ болоно. США-hаа олон хүгжэмшэд ерэхэ. Удаан үргэлжэлhэн таhалдалай hүүлээр манай шагнагшад Хитадай түлөөлэгшэдтэй дахинаа уулзаха байна. Перу, Ливан болон Нигер гүрэнүүдэй залуу артистнууд Москвагай харалгада түрүүшынхеэ хабаадалсаха. Нигерэй түлөөлэгшэ Раби Майда пианистнуудай болон дуушадай хоёр конкурсдо хабаяа туршаха гэжэ шиидэнхэй.

Советскэ Союзhаа дүршэл ехэтэйшье, hая эхилжэ байhаншье гүйсэдхэгшэд конкурсдо хабаадаха. Тэдэнэр тусхай хүгжэмэй hургуулинууд болон консерваторинуудые филармонинууд ба оперно театрнуудые түлөөлнэ. Эдэмнай Москва ба Ленинград, Киев болон Минск, Ригэ ба Ереван, Пермь болон Улаан-Үдэ... хотонуудта хүмүүжүүлэгдэhэн эдир уран бэлигтэн болоно.

1958 ондо түрүүшынхеэ үнгэргэгдэhэн тус харалгын нэрэ хүндэнь улам ургана. Конкурсдо амжалтатайгаар хабаадаhан хүнүүдтэ ехэ искусствада орохо арга боломжо олгогдодог шуу. Тэрэнэй лауреадууд болоhон В. Клиберн, Д. Огдон, В. Климов, Е. Образцова, Е. Нестеренко болон бусад олон хүнүүдые hанаандаа оруулхаар. Мүнөө үедэ тэдэнэрэй нэрэнүүд дэлхэйн томо филармонинууд болон оперно театрнуудай афишануудые шэмэглэдэг.

Урдынхидал мэтэ, дүрбэн мэргэжэлээр үнгэргэгдэхэ тус конкурс шэнэ бэлигтэниие элирүүлхэдэ туhалха байна. Уласхоорондын жюринүүдэй түрүүлэгшэнэр тодорхойлогдоо. Совет хүгжэмшэд түрүүлэгшэнэрээр hунгагдадаг заншалтай. Эдэмнай гэбэл, композитор Эшпай (фортепьяно), Виктор Третьяков (скрипкэ), Даниил Шафран (виолончель), Ирина Архипова (соло) гэгшэд болоно.

Петр Ильич Чайковскиин хүгжэм-концертнүүд, инструментальна зохёол найруулганууд, оперонуудhаа аринууд болон романснууд мүрысөөнэй программада онсо hуури эзэлнэ. Ородой болон гадаадын оронуудай классическа зохёолнууд, манай үеын түрүү композиторнуудай зохёол найруулганууд үргэнөөр харуулагдаха. Т. Хренниковэй, Г. Свиридовэй, Б. Чайковскиин, Ю. Фаликай, Т. Назарова-Метнерэй, Р. Бойкын, мүн тэрэшэлэн Москвагай консерваториин студентка Е. Комальковагай зохёолнууд заабол гүйсэдхэгдэхөөр дурадхагдаха.

Консерваториин ехэ залда, П. И. Чайковскиин концертнэ залда болон Союзуудай байшангай Колонно залда конкурс үнгэргэгдэхэ. Конкурсын түгэсхэлэй шатын концертдэ хабаадагшадые ороной түрүү хүгжэмтэ коллективүүдэй дэмжэхэ байhан баримта уласхоорондын конкурсын ехэ удха шанар тухай гэршэлнэ. Эдэнь гэбэл, ССР Союзай академическэ симфоническа оркестр, Москвагай филармониин академическэ симфоническа оркестр, СССР-эй Гостелерадиогой ехэ симфоническа оркестр болон Москвагай Гүрэнэй симфоническа оркестр болоно.

Урда жэлнүүдтэл мэтэ, конкурсдо хабаадагшад болон тэрэнэй хүндэтэ айлшад, жюрин гэшүүд ниислэл хотын болон Москва шадарай нютагуудай соёлой ажабайдалтай, тэдэнэй түүхын болон архитектурын хүшөөнүүдтэй үргэнөөр танилсаха аргатай байха. Ородой агууехэ композиторай олон жэлнүүдтэ ажаhуужа, ажаллаhан Клин хото ошохо байна.

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАhАА

ТАСС АПН

СОВЕТ ҮҮСХЭЛНҮҮДЫЕ ДЭМЖЭНЭ

БЕРЛИН. Замбуулиинай дайдада буу зэбсэг гаргалгые зайсуулан сараха, бүхы ядерна туршалгануудые болюулха, мүн химическэ болон бусад зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо, үгы хэхэ шухала гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй ба оборонын Национальна Соведэй Түрүүлэгшэ Эрих Хонеккер болон албанай хэрэгээр эндэ ерээд байhан Австриин национальна оборонын министр Хельмут Крюнес Берлиндэ болоhон хөөрэлдөөн дээрэ тэмдэглээ. 2000 он хүрэтэрхи үедэ ядерна буу зэбсэгhээ хүн түрэлтэниие аршалан хамгаалха талаар Советскэ Союзай тодорхойлhон программа соо, Европодо юрэнхы буу зэбсэгүүдые, зэбсэгтэ хүсэнүүдые ниилээд хороохо тухай дурадхалда, ядерна туршалгануудые зогсоолгые байгша оной августын 6 болотор нэгэ талаhаа hунааха тухай СССР-эй шиидхэбэри дотор буу зэбсэгүүдые хуряалгын тодорхой зам хараалагдан хай гэжэ Э. Хонеккер мэдүүлбэ. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ үнэн сэхэ ханин нүхэр болохо ГДР хөөрэлдөөнэй ба харилсаа холбоонэй политика саашадаашье бэелүүлхэ байна.

США-гай АКТЁРНУУД ХОХИДОБО

ТОКИО. Голливудай суута актёр, американ сэрэгэйхидэй рольнуудые шадамар бэрхээр гүйсэдхэдэг байhаараа алдаршаhан Джон Уэйн США-гай Невада штадта болоhон ядерна туршалгануудhаа хохидобо. Японой хэблэгдэжэ гараhан «Джон Уэйн юундэ хосорооб?» гэhэн номой автор Такаси Хиросэ иимэ тобшолол хээ.

Уэйнэй хабаадаhан фильмүүдэй хаана, хэзээ буулгагдаhан тухай баримтануудтай американ ядерна туршалгануудай хэзээ хэгдэhыень зэргэсүүлэн хаража үзэхэдөө, Японой уран зохёолшо иимэ тобшолол хэбэ: Американ актёр Невада шадархи ядерна полигондо дүтэхэнэ оршодог Юта штадай Сент-Джордж хотодо ойрохоно «Булимтаран эзэмдэгшэ» гэhэн кинофильмые буулгаха үедэ американ актёр радиаци ехээр абаhан байгаа. Фильм 1954 ондо, ядерна туршалгануудай үргэнөөр хэгдэжэ байха үедэ, буулгагдаа hэн. Эдэ бүгэдэндэ ямаршье hэжэг түрөөгүй байhан актёрнууд гурба hарын хугасаа соо ехэ радиаци абаhан байгаа бшуу. Хорон хабдар үбшэнhөө уламжалан наhа бараhан Уэйндэ эдэ буулгабаринууд уршаг тойбо асарhан байна гэжэ Т. Хиросэ ном соогоо бэшэнэ. Энэ фильмые буулгалгада хабаадаhан 91 хүн хойшодоо хорон хабдар үбшэндэ дайрагдажа, тэдэнэй 46-ниинь наhа бараhан байгаа.

НИКОСИ. Ороной түрүү үзэлтэй ба демократическа хүсэнүүдэй ехэ илалта туйлаhые hунгалтын үрэ дүнгүүд элирхэйлэн харуулна гэжэ Кипрэй Ажалша арадай түрүү партиин (АКЭЛ) Генеральна секретарь Э. Папаноаниу муниципальна hунгалтын дүүрэhэнтэй лашарамдуулан, эндэ үнгэргэгдэhэн олоной хабаадалгатай митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Манай парти арадай аша туhын түлөө эдэбхитэйгээр

hУНГАЛТЫН ЭСЭСЭЙ ДҮНГҮҮД

тэмсэдэг байна гэжэ Э. Папаноаниу хэлэбэ. Бэеэ лааhан байдалтай, гадаадын сэрэгүүд болон сэрэгэй баазануудгүй Кипрэй түлөө тэмсэжэ байhан АКЭЛ-эй политикын үнэн зүб, залан сэхэ байhые ажабайдал харуулаа. Арад зоной аша туhада тэрэнэй сүлөөрэлгын тэмсэлэй ба социальна дэбжэлтын зорилгонуудта АКЭЛ саашадаашье алба хэхэ байна.

Эсэсэй дүнгүүдэй ёhоор, hунгагшадай 32,5 процентнь гэхэ гү, али 1985 оной декабрьда болоhон парламентын hунгалтатай сасуулбал, 6 процентээр олон hунгагшад АКЭЛ-эй кандидадуудай түлөө дуугаа үгэбэ. Хото городуудай, hуурин тосхонуудай 18 мэрэй юhэнэй тушаалда АКЭЛ-эй кандидадууд hунгагдаа.

СОИ ТУШАА СЕНАТОРНУУДАЙ УРЯА

ВАШИНГТОН. Холбоото Штадууд «стратегическэ өөрыгөө хамгаалха үүсхэлээ» (СОИ) гэхэ гү, али Вашингтондо нэрлэдэгэй ёhоор, «одото дайнай» программые бэелүүлжэ үргэлжэлхые хараална гэжэ Сагаан байшан баталба. 1987 оной финансын жэлдэ СОИ гэдэг программые бэелүүлгэдэ мүнгэ hомолхо талаар захиргаанай эриhэн мүнгэ зооринe 74 процентээр хороохо эрилтэ табиhан 46 сенаторай хараа бодолые захиргаан эрид буруушаана гэжэ президентын тусхай түлөөлэгшэ мэдүүлээ. Замбуулиинай буу зэбсэгүүдые туршалга ПРО-гой тухеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай СССР-эй болон США-гай хоорондо 1972 ондо гар табигдаhан договорые замбуулиинай буу зэбсэгүүдые туршалга буруу hүргэхэ байна гэжэ бэшэгэй авторнууд айжа жэхыжэ байhанаа элирхэйлбэ.

БАНГЛАДЕШЭЙ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ТАНГАРИГ

ДАККА. Сэрэгэй гол захирагша, ороной президент, генерал-лейтенант Хоссейн Мохаммад Эршадай толгойлhон Бангладешэй правительство эндэ тангаригаа үгэбэ. Парламентын гэшүүд —байгша оной майн 5-да болоhон hунгалтын урда тээ тушаалhаа бууhан министрнүүдэй кабинедэй урдын гэшүүд сэрэгэйхидтэй хамта правительствын бүридэлдэ оробо.

Хумаюн Рашид Чоудхури — гадаадын хэрэгүүдэй министрээр, Шафикул Гани оборонын министрээр томилогдоо.

НЬЮ-ЙОРК. Тель-Авивта политическэ орёо шанга хэрүүл хёмороон боложо байна. «Нью-Йорк таймс» газетын мэдээсэhэнэй ёhоор, 1984 оной апрель hарада мүрдэлгын үедэ Палестинын хоёр хүниие үхэхэ болоторнь сохиhон «Шин-Бет» гэжэ аюулгүйе сахиха албанай агентнүүдые мүрдэн мүшхэжэ эхилхэ тухай захиралта Израилиин генеральна прокурор Ицхак Замир

ПОЛИТИЧЕСКЭ ХЭРҮҮЛ ХЁМОРООН

үгэхэ баатай болобо. Булимтаран эзэмдэгдэhэн Газай секторто эдэ арабууд баригдажа, тушаагдаhан байгаа.

Мүрдэжэ барилгын үедэ абаhан шархануудhаа палестинынхид наhа бараба гэжэ Израилиин засагаархид харуулхые hэдээ hэн. Харин мүнөө харуулай агентнүүдэй харата муухай аашa гаргажа алаhан тухайнь балшыса харуулhан баримтанууд олдобо бшуу.

Энэ хэрүүл шууяае зөөлэрүүлэн бууруулхын тула Израилиин кабинедэй олонхи министрнүүд генеральна прокуророй шиидхэбэриие буруушааhан байна гэжэ «Нью-Йорк таймс» бэшэнэ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, КАЛАНДАРИ ШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-96, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-04568. Заказ № 125. Индекс 04609